

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Úvěrové produkty pro malé a střední podniky na českém trhu

The loan products for the small and medium businesses on the czech market

DP-PE-KFÚ-2007 38

MARTINA TOMÁŠKOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Šárka Čechlovská, Ph.D. (KFÚ)

Konzultant: Ing. Oldřich Svoboda, Komerční banka, a.s.

Počet stran: 86

Počet příloh: 32

Datum odevzdání: 11. kvěna 2007

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. O právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem se vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 11. května 2007

Podpis:

Resumé

Diplomová práce pojednává o úvěrových produktech pro malé a střední podniky na českém trhu.

V úvodní části jsou uvedeny cíle a metody práce.

V první kapitole jsou charakterizovány malé a střední podniky, popsány jejich výhody a nedostatky a metody jejich financování.

Ve druhé kapitole jsou charakterizovány a porovnány úvěrové produkty pro malé a střední podniky u vybraných bank.

Ve třetí kapitole jsou rozebrány jednotlivé fáze úvěrového procesu v Komerční bance, a. s.

Ve čtvrté kapitole je na základě analýzy úvěrového procesu provedena případová studie.

V závěrečné části jsou shrnuty hlavní poznatky, které z diplomové práce vyplývají.

Résumé

The diploma thesis deals with the loan products for the small and medium businesses on the czech market.

At the beginning there are methods and the goals of the thesis.

In the first chapter there are characterized the small and medium businesses, their positives and negatives and methods of their financing.

In the second chapter the loan products for small and medium businesses at selected banks are characterized and compared.

In the third chapter particular phases of credit process in the Komerční banka, a. s., are analyzed.

In the fourth chapter on basis of analyzed credit process the case study is made.

The final chapter sums up the main conclusions which result from the diploma thesis.

Klíčová slova

Finanční ukazatel

Hodnocení úvěrovatelnosti klienta

Malé a střední podniky

Podnikatelský úvěr

Úroková sazba

Úvěrová analýza

Úvěrový proces

Financial ratio

Credit score

Small and medium businesses

Loan for entrepreneurs

Interest rate

Credit analysis

Credit process

Obsah:

Úvod	11
1. Charakteristika malého a středního podnikání	13
1.1 Vývoj malého a středního podnikání v České republice	13
1.2 Definice malých a středních podniků	17
1.1.1 Česká republika	17
1.1.2 Malé a střední podniky v Evropské unii	18
1.3 Přínosy a nedostatky malých a středních podniků	20
1.4 Financování malých a středních podniků	22
2. Bankovní úvěrové produkty pro malé a střední podniky – situace na trhu v ČR .	23
2.1 Klasifikace bankovních úvěrů	28
2.2 Investiční úvěr	30
2.3 Kontokorentní úvěr	32
2.4 Hypoteční úvěr pro podnikatele	35
2.5 Eskontní úvěr	38
2.6 Kreditní karta pro podnikatele	39
2.7 Závazkové úvěry a bankovní záruka	41
2.8 Specializované úvěry pro malé a střední podniky	44
2.9 Komparace uvedených úvěrových produktů	49
3. Analýza úvěrového procesu v Komerční bance, a. s.	52
3.1 Žádost klienta o poskytnutí úvěru	52
3.2 Úvěrová analýza malých a středních podniků	55
3.2.1 Nefinanční analýza	56
3.2.2 Finanční analýza	57
3.2.2.1 Metody finanční analýzy	58
3.2.3 Hodnocení klienta	65
3.3 Uzavření úvěrové smlouvy	68
3.4 Čerpání podnikatelského úvěru	71
3.5 Monitorování úvěru	71
3.6 Splácení úvěru a ukončení úvěrové smlouvy	73

4. Zpracování případové studie na základě provedené analýzy	74
4.1 Informace o společnosti	74
4.2 Nefinanční analýza	76
4.2.1 Podnikatelská činnost	76
4.2.2 Management a struktura společnosti	77
4.2.3 Odběratelské vztahy	78
4.2.4 Dodavatelské vztahy	79
4.2.5 Konkurenční prostředí	79
4.2.6 Zhodnocení dosavadních zkušeností banky se společností	80
4.2.7 Hodnocení společnosti na základě nefinanční analýzy	80
4.3 Finanční analýza	81
4.3.1 Rozdílové ukazatele	81
4.3.2 Poměrové ukazatele	82
4.3.2.1 Ukazatele likvidity	82
4.3.2.2 Ukazatele aktivity	84
4.3.2.3 Ukazatele zadluženosti	85
4.3.2.4 Ukazatele rentability	88
4.3.3 Rozbor výkazu zisku a ztráty	89
4.3.4 Rozbor výkazu cash flow	90
4.3.5 Struktura pohledávek a závazků společnosti	92
4.4 Hodnocení společnosti na základě provedené úvěrové analýzy	93
Závěr	96
Seznam literatury	
Seznam příloh	

Seznam použitých zkratk a symbolů

a. s.	akciová společnost
č.	číslo
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
ekon.	ekonomické
indiv.	individuální
KB	Komerční banka, a. s.
Kč	Koruna česká
max.	maximálně
mil.	milión
min.	minimálně
MSP	malé a střední podniky
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
posl.	poslední
prac.	pracovní
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
tis.	tisíc
tj.	to jest
tzv.	takzvané
zaj.	zajišťovací

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou bankovní úvěrové produkty pro malé a střední podniky na trhu v České republice.

Malé a střední podniky jsou důležitou součástí trhu a hrají klíčovou roli v hospodářském růstu České republiky. Jsou početně převažujícím prvkem podnikatelského sektoru. Zajišťují konkurenci a působí proti monopolním tendencím. Malé a střední podniky jsou hlavním zdrojem podnikatelských dovedností, inovací a zaměstnanosti. Tyto podniky však mají často potíže při získávání kapitálu nebo úvěrů.

Hlavním zdrojem cizího kapitálu pro malé a střední podniky jsou především bankovní úvěry. České bankovníctví se ovšem vyznačuje obtížnější dostupností úvěrů pro tento sektor. Při poskytování úvěrů banky preferují bonitní a zavedené podniky, naopak získat úvěr na financování počátečních fází či zahájení podnikání je pro malé a střední podniky stále složité.

V současné době však na českém trhu dochází v nabídce bank k růstu počtu úvěrových produktů, orientovaných právě na segment malých a středních podniků.

Snahou banky je minimalizovat riziko, vyplývající z realizace úvěrového obchodu. Hlavním stavebním kamenem systému řízení úvěrového rizika je úvěrová analýza. Úvěrová analýza je tak jedním ze základních faktorů, který ovlivňuje ochotu banky daný podnik úvěrovat.

Cílem této diplomové práce je analýza úvěrového procesu, kterým musí projít každý žadatel o podnikatelský úvěr, a především analýza způsobu posuzování bonity u malých a středních podniků.

V úvodní kapitole se zaměřuji na základní charakteristiky malých a středních podniků. Na konci kapitoly krátce popisují různé způsoby jejich financování.

Ve druhé kapitole rozebírám etapu úvěrového bankovníctví od období transformace ekonomiky do současnosti a také jeho očekávaný budoucí vývoj. Dále stručně popisuji tuzemskou nabídku bankovních úvěrových produktů pro malé a střední podniky a na konci kapitoly tyto produkty porovnávám.

Ve třetí kapitole analyzuji jednotlivé fáze úvěrového procesu v Komerční bance, a. s. (od žádosti o úvěr až po ukončení úvěrového obchodu) a také se věnuji především základní metodologii úvěrové analýzy.

V poslední kapitole aplikuji použité metody úvěrové analýzy na fiktivní společnost Czech Bijoux, s. r. o., údaje vypočtené na základě těchto metod analyzuji a poté hodnotím bonitu a úvěrovatelnost této společnosti. Tato kapitola plní hlavní cíl mé diplomové práce.

V první kapitole používám metodu sběru sekundárních dat, statistickou analýzu a deskripci. Ve druhé a třetí kapitole používám při zpracování sběr dat, grafickou analýzu, komparaci a deskripci. V poslední kapitole aplikuji matematické modely a syntézu dílčích výsledků.

1. Charakteristika malého a středního podnikání

1.1 Vývoj malého a středního podnikání v České republice

Mezníkem pro rozvoj malého a středního podnikání se stal konec roku 1989. V tuto dobu byl zaznamenán vysoký nárůst počtu nových drobných podnikatelů a firem. Téměř každý občan České republiky chtěl podnikat. Avšak toto počáteční nadšení pro podnikání narušuje nepřipravenost legislativy, státní správy, bankovního sektoru a nedostatek zkušeností podnikatelů.

Prvním právním předpisem, který stanovuje konkrétní podmínky pro podnikání byl zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů. Ihned v následujícím roce byl schválen zákon č. 455/1991 Sb., Živnostenský zákon.

V zákoně č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, je uvedena definice malých a středních podniků (dtto kapitola 1.2.1), dále také zásady pro poskytování podpory při zahájení podnikání a při upevňování ekonomického postavení malých a středních podnikatelů.

Dle tohoto zákona může být podpora poskytnuta na :

- a) projekty zaměřené na investice;
- b) výchovu a vzdělávání ve vzdělávacích programech středních škol ukončených výučním listem;
- c) zvyšování odbornosti dospělých;
- d) hospodářské a technické poradenství;
- e) projekty sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu;
- f) získávání informací o podnikání;
- g) projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky malí a střední podnikatelé využívají;
- h) projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a v ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů;

- i) vytváření nových pracovních míst;
- j) navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery a účast na vnitrostátních i zahraničních výstavách a veletrzích;
- k) zavedení systémů zajišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků a využití služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti;
- l) projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí, poskytování technických informací a poradenských služeb nebo vybraných provozních nákladů určených na činnosti spojené s ochranou životního prostředí.

Příjemcem podpory mohou být malí a střední podnikatelé, u podpory dle písmene e) mohou být příjemcem podpory i sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů, která jsou právnickou osobou a dále u podpory dle písemné f) mohou být příjemcem podpory i osoby připravující se na podnikání.

Podnikatelský projekt musí mít charakter průmyslové, stavební nebo řemeslné výroby, služeb, včetně zdravotnických a lékárenských, a obchodu, vymezeným seznamem odvětvové klasifikace ekonomických činností. Žadatel o podporu musí mít trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky. Všechny projekty musí být realizovány na území České republiky. Na podporu není právní nárok.

Podpora se poskytuje ve formě:

- návratné finanční výpomoci;
- dotace;
- finančního příspěvku;
- záruky;
- úvěru se sníženou úrokovou sazbou.

Dle zákona o podpoře malého a středního podnikání jsou programy podpory malého a středního podnikání plně v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu.

[23]

V současné době se malé a střední podniky (dále MSP) podílejí na celkovém počtu podniků v České republice 99,85 procenty. Přehled počtu ekonomicky aktivních malých a středních podniků v roce 2005 je uveden v tabulce číslo jedna.

Tabulka č. 1: Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků (2005)

2005	Počet aktivních subjektů			podíl počtu MSP na celkovém počtu podniků v ČR
	právnícké osoby 0-249 zam.	fyzické osoby 0-249 zam.	celkem MSP	
				%
Průmysl	25 959	133 884	159 843	99,42
Stavebnictví	6 581	96 869	103 450	99,93
Obchod	43 280	190 048	233 328	99,94
Pohostinství	5 067	43 631	48 698	99,96
Doprava	5 880	40 556	46 436	99,79
Peněžnictví	1 019	14 684	15 703	99,82
Služby	52 957	289 761	342 718	99,95
Zemědělství	2 492	41 044	43 536	99,92
Celkem	143 235	850 477	993 712	99,85

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. [cit. 5. 4. 2007]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz>>

Malí a střední podnikatelé jsou schopni držet krok s vývojem efektivnosti a výkonnosti ve velkých podnicích. Podílejí se více než padesáti procenty na výkonech i na vyprodukované přidané hodnotě a více než třiceti pěti procenty na vývozu a hrubém domácím produktu.

Dále také malí a střední podnikatelé představují stabilizující prvek zejména z pohledu zaměstnanosti. V roce 2005 představoval podíl zaměstnanců 61,79 procent z celkové zaměstnanosti. Malí a střední podnikatelé výrazně převažují z hlediska podílu na zaměstnanosti i přidané hodnotě v pohostinství, ve službách, v obchodě, v zemědělství a ve stavebnictví. Přehled zaměstnanosti v malých a středních podnicích dtto v tabulce číslo dvě.

Tabulka č. 2: Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích (2005)

2005	Počet zaměstnanců (tis.)			Podíl zaměstnanců v MSP na celkovém počtu v ČR
	právnícké osoby 0-249 zam.	fyzické osoby 0-249 zam.	celkem MSP	
				%
Průmysl	553	108	661	49,96
Stavebnictví	126	50	176	78,92
Obchod	281	112	393	77,06
Pohostinství	48	56	104	88,89
Doprava	71	30	101	34,95
Peněžnictví	12	1	13	20,00
Služby	284	79	363	78,74
Zemědělství	107	16	123	86,62
Celkem	1 482	452	1 934	61,79

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. [cit. 5. 4. 2007]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz>>

Současný stav malého a středního podnikání by se dal charakterizovat následovně:

- většinou jde o firmy v českém vlastnictví;
- jedná se o firmy podkapitalizované, tj. s nedostatkem kapitálu, často poměrně zadlužené;
- pro banky jde o firmy rizikové, z tohoto důvodu nezajímavé;
- firmy jsou pod silným tlakem konkurenčních firem se zahraničním kapitálem a zpravidla mají nerovné podmínky v soutěžení s nimi;
- chybí technické a technologické know-how;
- firmy začínají trpět nedostatkem kvalitního a zkušeného lidského potenciálu;
- až 78 procent malých a středních podniků je v České republice tvořeno podniky velmi malými s významným podílem rodinných firem.

[9]

1.2 Definice malých a středních podniků

Aby bylo možné podniky rozčlenit do kategorií, je potřeba určit příslušná kritéria, na jejichž základě toto bude možné.

Základní kritéria jsou následující:

- počet zaměstnanců;
- roční obrat;
- celková bilanční suma;
- nezávislost.

Počet zaměstnanců má přitom charakter hlavního kritéria, ostatní kritéria jsou doplňková. V praxi je ovšem nutná kombinace těchto kritérií, neboť existují rozdíly mezi sektory a hospodářskými odvětvími.[4]

1.2.1 Česká republika

V České republice je definice malého a středního podnikání uvedena v zákonu 47/2002 Sb. ze dne 11. ledna 2002 o podpoře malého a středního podnikání, v současném platném znění. Tento zákon byl harmonizován s Evropskou unií a tudíž je vymezení velice podobné.

Střední podnikatel:

- zaměstnává méně než 250 zaměstnanců;
- jeho aktiva, uvedená v rozvaze,¹ nepřesahují 980 000 000 Kč
- nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahující 1 450 000 000 Kč, účtuje-li v soustavě podvojného účetnictví; neúčtuje-li v soustavě podvojného účetnictví, vztahují se uvedené částky ke konečným příjmům a k úhrnu majetku;¹

¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

- je nezávislý.

Malý podnikatel:

- zaměstnává méně než 50 zaměstnanců;
- jeho aktiva, uvedená v rozvaze,¹ nepřesahují 180 000 000 Kč
- nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahující 250 000 000 Kč, účtuje-li v soustavě podvojného účetnictví; neúčtuje-li v soustavě podvojného účetnictví, vztahují se uvedené částky ke konečným příjmům a k úhrnu majetku;¹
- je nezávislý.

Drobný podnikatel:

- a zaměstnává méně než 10 zaměstnanců,
- jeho aktiva, uvedená v rozvaze,¹ nepřesahují 180 000 000 Kč
- nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahující 250 000 000 Kč, účtuje-li v soustavě podvojného účetnictví; neúčtuje-li v soustavě podvojného účetnictví, vztahují se uvedené částky ke konečným příjmům¹ a k úhrnu majetku,¹
- je nezávislý

Nezávislost MSP

Malý a střední podnikatel je nezávislý, jestliže žádná jiná osoba nebo více osob společně, které nespĺňují definici MSP, nemají alespoň 25% podíl na jeho základním kapitálu ani na jeho hlasovacích právech.

[8]

1.2.2 Malé a střední podniky v Evropské unie

Mikropodniky, malé a střední podniky hrají v evropském hospodářství ústřední roli. Jsou hlavním zdrojem podnikatelských dovedností, inovací a zaměstnanosti. V rozšířené Evropské unii 27 zemí zajišťuje 23 milionů malých a středních podniků přibližně 75 milionů pracovních příležitostí a představuje 99 % všech podniků. Tyto podniky však často

narážejí na nedokonalosti trhu. Malé a střední podniky mají často potíže při získávání kapitálu nebo úvěru, zejména v počáteční fázi. Jejich omezené zdroje mohou rovněž omezit přístup k novým technologiím nebo inovacím. Proto patří podpora malých a středních podniků k jedné z priorit Evropské komise v oblasti hospodářského růstu, vytváření pracovních příležitostí a hospodářské a sociální soudržnosti.

Na jednotném trhu bez vnitřních hranic je nezbytné, aby se opatření ve prospěch malých a středních podniků zakládala na společné definici, aby se zlepšila jejich soudržnost a účinnost a omezilo narušování hospodářské soutěže. To je ještě nutnější vzhledem k rozsáhlému vzájemnému působení mezi vnitrostátními opatřeními a opatřeními EU, která mají malým a středním podnikům pomoci v oblastech jako regionální rozvoj a financování výzkumu.

V roce 1996 Komise přijala doporučení 96/280/EC o definici malých a středních podniků, v němž byla stanovena první společná definice malých a středních podniků. Tato definice byla v Evropské unii široce uplatňována. Dne 6. května 2003 Komise přijala nové doporučení 2003/361/ES o definici mikropodniků, malých a středních podniků s cílem zohlednit ekonomický vývoj od roku 1996. Tato definice vstoupila v platnost dne 1. ledna 2005 a vztahuje se na všechny politiky, programy a opatření, které Komise uskutečňuje pro malé a střední podniky. Dle doporučení 2003/361/ES jsou mikropodniky, malé a střední podniky definovány takto:

Střední podnik:

- méně než 250 zaměstnanců;
- buď roční obrat nepřevyšující 50 mil. €;
- nebo konečnou roční bilanční sumu nepřevyšující 43 mil. €;
- MSP musí být nezávislý v tom smyslu, že nejvýše 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv může vlastnit organizace, která není MSP.

Dále se požaduje, aby MSP nebyl výzkumným ústavem nebo konzultační organizací.

Malý podnik:

- méně než 50 zaměstnanců;
- buď roční obrat nepřevyšující 10 mil. €;
- nebo konečnou roční bilanční sumu nepřevyšující 10 mil. €;
- kritérium nezávislosti.

Mikropodnik:

- méně než 10 zaměstnanců;
- roční obrat nepřevyšující 2 mil. €;
- nebo konečnou roční bilanční sumu nepřevyšující 2 mil. €.

Nezávislost MSP

Z hlediska nezávislosti se MSP řadí do tří skupin:

- **propojené podniky** (linked enterprises) – jeden podnik vlastní většinu kapitálu nebo hlasovacích práv v druhém podniku;
- **partnerské podniky** (partner enterprises) – jeden podnik (mateřský – upstream enterprise) vlastní více než 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv ve dceřiném podniku (downstream enterprise);
- **nezávislý podnik** (autonomous enterprise) – nesplňuje kritéria výše uvedených skupin. Za nezávislý podnik se považuje i podnik, kde více než 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv je vlastněno veřejnými investičními společnostmi, společnostmi rizikového kapitálu, univerzitami, neziskovými výzkumnými centry, institucionálními investory regionálního rozvoje, místními úřady.

[10]

1.3 Přínosy a nedostatky malých a středních podniků

Výhody malých a středních podniku se týkají zejména organizační oblasti. Malé podniky mají jednoduchou přehlednou organizační strukturu, umožňující přímé vedení a kontrolu. Malé a střední podniky nejsou zatíženy fixním kapitálem tolik jako velké podniky. Rychleji reagují na změny poptávky a jsou flexibilnější. Jsou hlavními hybnými

silami inovace a jsou schopny vytvářet podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií.

Malé a střední podniky vytvářejí zdravé podnikatelské prostředí, zvyšují dynamiku trhu, jsou stabilizujícím prvkem ekonomického systému. Působí proti monopolizaci a vytvářejí konkurenční prostředí. Jsou schopny vyplňovat okrajové oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé, a specializují se na specifický sortiment. Při zaměření na několik typů produktů je možno zajistit nákladově příznivou produkci, případně i posilování pozic podniku na trhu. Většinou jde o produkci v oblasti zakázkové, kusové a malosériové výroby. Na druhou stranu však řada malých a středních podniků spolupracuje s velkými podniky jako jejich subdodavatelé. [8]

Malé a střední podniky jsou klíčovým zdrojem pracovních příležitostí. Jsou schopné absorbovat nadbytečné pracovní síly ze zemědělství a velkých restrukturalizovaných firem. MSP neustále vyhledávají nové příležitosti k podnikání, což vede k rychlejší tvorbě nových pracovních míst za nízkých kapitálových nákladů. Navíc jsou odolnější vůči vlivům hospodářské recese, vytváření pracovních míst v tomto období je u nich dokonce větší.

Na malé a střední podniky negativně působí především jejich malá ekonomická síla, slabá kapitálová základna a v řadě případů obtížný přístup ke kapitálu a tím i omezená možnost financování rozvojových aktivit. Mohou být ohroženy chováním velkých, často nadnárodních podniků, prosazujících dumpingové ceny dovážených produktů, což může vést k omezení odbytu hotových výrobků na domácím trhu a zvýšeným nákladů při jejich vývozu. Mají horší přístup k odbornému vzdělávání, nižší dostupnost potřebných informací a poradenských služeb. Malé a střední podniky mají také slabší pozici ve veřejných soutěžích o státní zakázky. Velkým problémem je také rostoucí administrativní zatížení.

Opatření zemí s tržní ekonomikou se proto zaměřují na snižování těchto nevýhod, na vytváření vhodných legislativních a ekonomických podmínek vedoucích k podpoře vznikajících a rozvoji již existujících malých a středních podniků.

[4]

1.4 Financování malého a středního podnikání

Možné zdroje financování podnikatelského záměru v České republice lze rozdělit na dva základní způsoby – dluhové financování a financování formou vstupu základního kapitálu². Každý z těchto způsobů má své další specifické formy.

Dluhové financování:

- bankovní úvěry;
- leasing;
- záruční programy Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s.;
- dotační a podpůrné programy Evropské unie, vládní a regionální programy;
- factoring a forfaiting.

Vstup do základního kapitálu:

- fondy rizikového kapitálu (Venture Capital) – rizikový kapitál je kapitál vkládaný prostřednictvím rizikového fondu do základního kapitálu společnosti, určený na financování počáteční činnosti podniku a projektů rozvojového a inovačního charakteru, které s sebou nese vysoké riziko vzhledem k úspěšnosti akce, hlavními investory jsou banky, pojišťovny, penzijní fondy, ale i soukromí investoři;
- Business Angels – kapitál vkládaný soukromým investorem do malých a středních podniků v počáteční fázi vývoje, investor však kromě svého kapitálu často vkládá do podniku i své obchodní a odborné zkušenosti;
- financování prostřednictvím kapitálových trhů – primární a sekundární emise akcií společnosti;
- vlastní zdroje, rodina, přátelé.[20]

² <<http://www.vokac.cz>> [online]. [cit. 18. 4. 2007].

V mé diplomové práci se zaměřím na možnost financování malých a středních podniků prostřednictvím bankovních úvěrových produktů.

2. Bankovní úvěrové produkty pro malé a střední podniky – situace na trhu v České republice

Hlavními zdroji kapitálu pro malé a střední podniky jsou především bankovní domy. V období po roce 1989 převzal bankovní sektor odpovědnost za nastartování transformace ekonomiky a za vytvoření podmínek ekonomického růstu. Toto období bylo provázené změnami ve vývoji vztahu bank k malým a středním podnikům. Podstatná část úvěrového portfolia vznikla na podporu podnikatelských subjektů, které ve vznikající tržní ekonomice neměly dostatek vlastního kapitálu k financování podnikání. Zároveň však na sebe bankovní sektor převzal značné riziko – kapitálově slabé podniky, často řízené manažery bez potřebných zkušeností, nebyly v řadě případů schopné dostát svým závazkům. Situace se naplno projevila v devadesátých letech s nástupem ekonomické recese. Ve snaze omezit možné ztráty z nově uzavřených úvěrových obchodů opatrnější úvěrovou politikou spolu s přísnější selekcí podnikové klientely, banky výrazně utlumily úvěrovou aktivitu vůči podnikatelskému sektoru.

Situace na trhu úvěrů podnikové klientele se stabilizovala v roce 2002 a od té doby dochází v nabídce bank k opětovnému růstu počtu produktů, orientovaných právě na tento segment trhu. Úvěry podnikatelům získávají na atraktivitě především díky růstu průmyslové produkce a růstu investic společně s přetrvávajícími nízkými úrokovými sazbami.

České bankovníctví se, v porovnání s vyspělými tržními ekonomikami, vyznačuje obtížnější dostupností úvěrů pro sektor malých a středních podniků. Při poskytování úvěrů banky preferují investiční a provozní financování bonitních, již dobře zavedených

společností. Naopak získat úvěr na financování počátečních fází či zahájení podnikání na bázi inovativní myšlenky je pro malé a střední podniky stále složité. Svou nemalou roli zde hraje také jedinečnost podnikatelského záměru, jenž je založen na myšlenkách mnohdy v praxi ještě neověřených. Posuzování těchto případů je tak finančně nákladnou operací při vysoké míře rizika. [20]

Navíc malé a střední podniky nemají zpravidla zájem o velké úvěry (nejžádanější jsou podnikatelské úvěry od 150 do 350 tisíc korun³), tudíž nejsou tyto produkty pro banky tak výnosné a zajímavé jako úvěry velkým podnikům. Tyto úvěry, nezávisle na jejich objemu, jsou však administrativně náročné. Další problém představují pro banky také záruky, které tito klienti nejsou schopni ve většině případů poskytnout.

K rozvoji tohoto úvěrového segmentu a k dalšímu zkvalitňování úvěrového portfolia tuzemských bank se snaží přispět i Česká národní banka, která od 1. listopadu 2002 zprovoznila tzv. Centrální registr úvěrů. Tento registr soustřeďuje informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob a umožňuje výměnu těchto informací mezi jednotlivými účastníky tohoto registru. Sdílení informací o závazcích a o platební morálce jednotlivých dlužníků tak významně rozšiřuje okruh využitelných nástrojů při řízení rizika úvěrových operací.

Již několik let v České republice funguje i nezávislý Bankovní registr klientských informací, jehož provozovatelem je Czech Banking Credit Bureau, a. s. Základním účelem registru je vzájemné informování bank o záležitostech vypovídajících o bonitě a důvěryhodnosti jejich klientů. Bankovní registr sdružuje informace pozitivní i negativní. Banky však mají možnost využívat i Nebankovní registr klientských informací, jenž je databází pozitivních i negativních údajů o klientech nebankovní subjektů (leasingové společnosti, splátkové společnosti). Mezi oběma registry dochází ke vzájemnému sdílení informací a tím mají banky možnost snížit rizika spojená s poskytováním úvěrů a zvýšit kvalitu nabízených produktů. Klient s dobrou úvěrovou historií má lepší přístup k úvěrům za lepších podmínek. Dalším nebankovním registrem je například SOLUS (Sdružení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům). [18]

³ Komerční banka, a. s. [online]. [cit. 5. 5. 2007]. <<http://www.kb.cz>>

Stát poskytuje podporu malým a středním podnikům prostřednictvím jím založených institucí. Státem byla zřízena Českomoravská záruční a rozvojová banka (dále ČMZRB), jejíž aktivita spočívá v poskytování záruk za splácení úvěrů, které byly poskytnuté malým a středním podnikům komerčními bankami. Ty měly v případě platebních problémů ze strany podniků záruku v ČMZRB, že jejich pohledávky budou splaceny, a není nutné riziko nesplacení úvěrů přenášet do vyšší požadované úrovně úrokových sazeb. Mezi další státní nástroje podpory patří také poskytování zvýhodněných úvěrů, návratné finanční výpomoci a státní podpory na úhradu úroků z investičních úvěrů prostřednictvím programů Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva pro místní rozvoj. [9]

Všechny tyto faktory vedou k tomu, že se v posledních letech situace malých a středních podniků postupně zlepšuje, podíl kladně vyřízených úvěrů stále roste. Například eBanka schvaluje až devadesát procent žádostí.

Co se týče dalšího vývoje úvěrového bankovníctví, lze předpokládat, že úvěry budou i nadále hrát důležitou roli v oblasti financování malých a středních podniků. Avšak zdá se, že již ne tak velkou. I přes vzrůstající ochotu bank se budou podniky ve stále menší míře na bankovní úvěry spoléhat. Již nyní, přestože absolutní výše poskytnutých úvěrů malým a středním podnikům roste, tempo meziročního nárůstu těchto úvěrů zpomaluje. To lze dobře vyzorovat například ve statistice Komerční banky, a. s. Přestože banka poskytla v roce 2006 malým podnikům 12,2 miliardy korun, oproti minulým rokům objem čerpaných úvěrů vzrostl pouze o 21 procent (viz tabulka 3)

Tabulka č. 3: Celkový objem čerpaných úvěrů v segmentu podnikatelů a malých podniků

Konec roku	Objem mld. Kč	Meziroční změna
2003	4,8	
2004	7,1	+ 46 %
2005	10,1	+ 43 %
2006	12,2	+ 21 %

Zdroj: interní materiály Komerční banky, a. s.

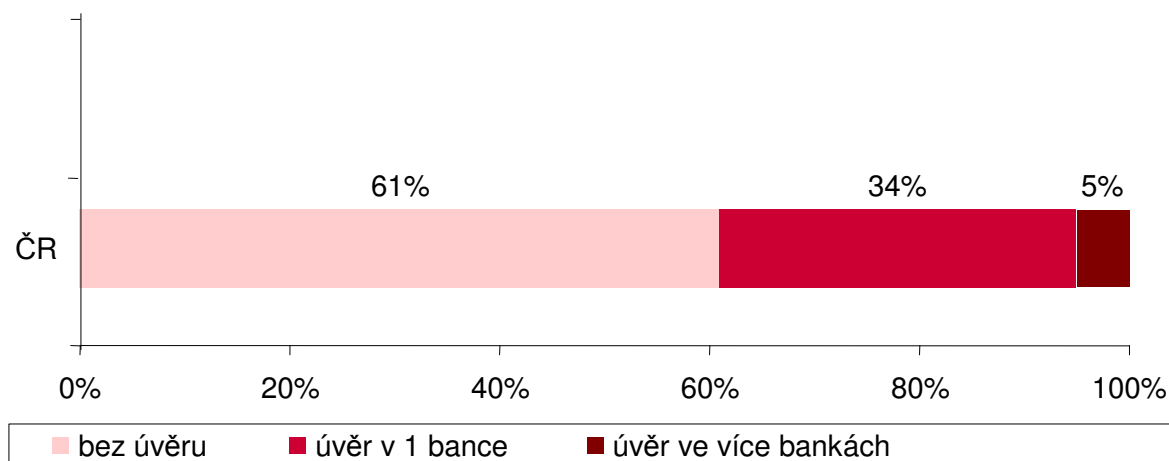
Tento trend může mít několik důvodů:

- roste využití dodavatelských úvěrů a alternativních zdrojů financování (například leasing, podpory od státu a Evropské unie) či financování zvyšujícím se objemem vlastního kapitálu (dle českého statistického úřadu se finanční situace malých a středních podniků zlepšuje, váha úvěrů od bank v úhrnu cizích zdrojů podniků klesá), mnoho malých podniků se také zaměřuje na spolupráci s velkými podniky, které jim pomohou s financováním;
- roste význam Business Angels a rizikového kapitálu;
- velká ostražitost bank a neochota postupovat úvěrové riziko především u začínajících podniků (banky, které měly problémy se špatnými pohledávkami v 90. letech jsou nyní opatrnější, navíc polovina nově založených podniků nepřežije první rok, 80 procent nových podniků skončí svou činnost před rokem třetím);
- poslední důvod je na straně podniků: podniky se na banku obrátí až v okamžiku, kdy se jejich finanční ukazatele začínají zhoršovat a cizí zdroj financování již nutně potřebují, banky však upřednostňují klienty bonitní a perspektivní.

Na druhou stranu, banky již pokryly svými produkty sektor domácností i sektor velkých firem a proto nyní hledají nové příležitosti, jak investovat své volné peněžní prostředky. Posledním segmentem, kde banky ještě mohou získat nové klienty, je sektor

malých a středních podniků. Dle průzkumu Komerční banky, a. s., 61 procent malých a středních podniků v současné době nevyužívá ani jeden bankovní úvěr (viz graf číslo 1).

Graf č. 1: Počet úvěrů v průměru čerpaných malými a středními podniky

Zdroj: interní materiály Komerční banky, a. s.

Malé a střední podniky jsou segmentem, který má stále velké rezervy ve financování a má vysoký růstový potenciál. Banky navíc obvykle ochotně poskytují úvěry na vrcholu konjunktury. V současné době je česká ekonomika charakterizována vysokým růstem, tudíž banky předpokládají, že podniky budou růst a zvyšovat zisk. Lze tedy očekávat, že banky budou v blízké době možnosti úvěrování malých a středních podniků otevřenější. Patrné je to především z častěji se objevujících marketingových kampaní cílících na tento segment a také ze zvýšené míry představování nových produktů.

I přesto, že je posuzování bonity u malých a středních podniků vzhledem k objemům úvěrů i složitosti dokládáných podkladů k žádosti o úvěr relativně komplikované, začínají banky i v této oblasti aplikovat scoringové modely podobné těm, které již úspěšně používají v segmentu fyzických osob. Některé produkty se začínají svou jednoduchostí a dostupností podobat klasickým spotřebitelským úvěrům.

Na trzích se tak začínají objevovat nové produkty pro podnikatele. Například GE Money Bank nabízí úvěr Universal Business. Banka se v rámci dokumentů nutných pro posouzení žádosti o úvěr spokojí s jediným daňovým přiznáním za období dlouhé

minimálně 6 měsíců. Požaduje ovšem zřízení zástavního práva k nemovitosti. Komerční banka nabízí Profi úvěr do výše 500 tisíc korun, aniž by podnik musel předkládat finanční výkazy. Podnik však musí mít alespoň šest měsíců účet u Komerční banky. Oba tyto úvěry mohou být poskytnuty již do 3 dnů od podání žádosti o úvěr. Banky se také začínají snažit o zpřístupnění úvěrů malým a středním podnikům odstraněním poplatků za vyhodnocení a zpracování žádosti.

Banky uvádějí na trh nové balíčky a účty pro malé a střední podniky, jejichž součástí bývají kontokorenty nebo kreditní karty. Výše povoleného přečerpání se odvíjí zejména od velikosti průměrného měsíčního obrátu na účtu. I v tomto případě je však podmínkou minimálně šestiměsíční vedení účtu u dané banky.

Nezastupitelná úloha úvěrů při financování podnikového sektoru bude přetrvávat i nadále. Tento růst však bude mírný, a to z již výše uvedených důvodů.

2.1 Klasifikace bankovních úvěrů

Bankovní úvěrové produkty pro firemní klientelu jsou takové produkty, které umožňují firemním klientům bank financovat jejich investiční záměry, běžný provoz či jiné činnosti spojené s jejich podnikatelskou činností.

Vzhledem k rozmanitosti potřeb podnikatelských subjektů není jednoduché standardizovat členění bankovních úvěrových produktů. Jedním z možných způsobů rozdělení je členění na peněžní úvěry a na závazkové úvěry a záruky:

- Peněžní úvěry jsou takové formy úvěrů, při kterých banka vyplácí v hotovosti nebo v bezhotovostní podobě peněžní prostředky podnikatelskému subjektu nebo jinému příjemci definovanému v úvěrové smlouvě. Podnikatelský subjekt – klient banky – přitom musí tento úvěr splatit v dohodnuté době splatnosti včetně dohodnuté výše úroků. Důležitým znakem peněžních úvěrů je fakt, že se přímo odrážejí v aktivech banky a přímo tak ovlivňují její likviditu.

- Závazkové úvěry a záruky jsou takové produkty, při nichž banka přímo nevyplácí svému klientovi likvidní peněžní prostředky. Podstata těchto produktů spočívá v tom, že se banka zaručí za splnění závazků svého klienta. Pokud tedy klient své závazky řádně neplní, musí tak učinit bankovní ústav. Závazkové úvěry se neobjevují přímo v aktivech banky, ale jsou evidovány jako podrozvahová položka.

Možností, jak členit bankovní úvěrové produkty pro firemní klientelu, je ovšem daleko více. Můžeme je například členit podle doby splatnosti na krátkodobé (splatné do jednoho roku), střednědobé (splatné od jednoho roku do tří let) a dlouhodobé (splatné za více než tři roky). [1]

V následující části práce je stručně popsána tuzemská nabídka bankovních úvěrových produktů pro malé a střední podniky. Velké banky vedle úvěrů nabízejí i alternativní formy financování (leasing⁴, factoring⁵, forfaiting⁶), většinou prostřednictvím svých dceřinných společností, ty však v mé diplomové práci zachyceny nejsou.

U některých produktů je pro rozšíření informací použita také tabulka, která popisuje charakter daného typu úvěru u bankovních domů v České republice.

⁴ Leasing – finanční instrument, který umožní pořízení investice formou dlouhodobého pronájmu s následnou koupí pronajaté věci (finanční leasing) nebo s vrácením pronajaté věci po uplynutí sjednané doby (operativní leasing). Doba trvání leasingu musí činit minimálně tři roky.

⁵ Factoring – odkup krátkodobých pohledávek, které vznikly v důsledku dodavatelského úvěru, bankou, před dobou jejich splatnosti.

⁶ Forfaiting – odkup středně a dlouhodobých pohledávek, které má dodavatel za zahraničním subjektem, bankou. Většinou se jedná o odkup jednotlivých pohledávek bez zpětného postihu na dodavatele, minimální výše těchto pohledávek by se měla pohybovat kolem 1 mil. Kč, respektive její protihodnoty v cizí měně. Je vhodný spíše pro podniky střední.

2.2 Investiční úvěry

Investiční úvěr je úvěrem účelovým. Slouží k financování hmotných, nehmotných, a v některých případech i finančních investic podniku (staveb včetně projektů, strojů a zařízení nebo jejich souborů apod.).

Úvěr lze čerpat jednorázově (například koupě nemovitosti, strojů) nebo postupně (v případě výstavby). Banka může peněžní prostředky zasílat na účet přímo dodavateli investice nebo může na základě předložených dodavatelských faktur, kupních smluv a dalších dokumentů převádět peněžní prostředky přímo na účet svého klienta. Na běžný účet klienta se peníze převádějí jen ve výjimečných a odůvodněných případech. Účelovost pak banka ověřuje následně. Čerpání úvěru je omezeno skutečně vynaloženými náklady na pořízení investičního majetku.

Investiční úvěr je většinou střednědobý či dlouhodobý. V závislosti na konkrétním typu investice mívá obvykle splatnost od jednoho roku do 15 let. Je většinou splácen pravidelnými měsíčními, čtvrtletními či ročními splátkami. Některé banky přitom umožňují firmám splácet také nepravidelně tak, aby byla například zohledněna sezónnost ve výrobním cyklu dané firmy či v jejím cash flow. Široká variabilita existuje ve způsobu stanovení výše splátky – uplatňují se lineární splátky jistiny s postupně klesající výší úroků nebo také anuitní způsob splácení.

Vzhledem k vysokým objemům investičních úvěrů požadují banky u tohoto produktu výrazně vyšší míru zajištění. Pokud to charakter investice umožňuje, stane se předmětem zástavního práva. Dále se uplatňují nejrůznější formy záruk a ručení třetích osob, zástavní práva k nemovitostem i pečlivě vybraným movitým věcem, zástavní práva k pohledávkám dlužníka, blankosměnky a další.

Spolu s žádostí o úvěr je třeba předložit aktuální dokumenty opravňující k podnikání, finanční výkazy, popřípadě další doklady k vyhodnocení rizika nebo doklady k zajištění úvěru podle charakteru zajišťovacího prostředku (například u zástavního práva

k nemovitosti je to výpis z listu vlastnictví, nabývací titul, pojistná smlouva a podobně).
[2]

Tabulka č. 4: Stručný přehled nabídky investičních úvěrů u vybraných bank

INVESTIČNÍ ÚVĚRY			
Banka	KB	ČS	ČSOB
Název produktu	Úvěr na investice	Investiční úvěr	Malý investiční úvěr
Velikost úvěru	Individuální	Individuální	Min. 50 tis., max. 3 mil. Kč
Splatnost	Max. 10 let	Max. 8 let	Max. 10 let
Úročení	Pevnou sazbou nebo pohyblivou sazbou navázanou na PRIBOR	Od 5,5 % p. a.	Pohyblivou sazbou navázanou na PRIBOR
Poplatek za poskytnutí úvěru	0,3 % z objemu úvěru, min. 5 tis., max. 30 tis. Kč	Individuálně	0,5 % z objemu úvěru, min. 2 tis., max. 6 tis. Kč
Měsíční poplatek za správu úvěru	600 Kč	300 Kč	200 Kč
Splácení	Pravidelné měsíční nebo čtvrtletní splátky	Pravidelně nebo nepravidelně, možno i jednorázově	Pravidelné lineární splátky
Zajištění	Individuálně	Individuálně	Blankosměnkou, ručení 3. osobou, nemovitost

Zdroj: internetové stránky vybraných banka, vlastní zpracování

2.3 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je základním úvěrovým produktem pro firemní klientelu tuzemských bank. Tento typ úvěru je určen zejména k profinancování krátkodobých pohledávek do (obvyklé) lhůty splatnosti v tuzemsku i zahraničí, dále také na financování běžných provozních výdajů. Banka ovšem použití prostředků nesleduje – jde o úvěr neúčelový.

Kontokorentní úvěr je poskytován na běžném účtu klienta, který je zvláštním typem běžného účtu, na kterém se sjednává možnost čerpání peněžních prostředků do debetního zůstatku. Záporný zůstatek na účtu je přitom omezen jednak časově (zpravidla dobou maximálně jednoho roku) a jednak maximální výší – banka stanoví určitý úvěrový rámec. Úvěrový rámec určuje maximálně přípustný debet na kontokorentním účtu, jenž nesmí být překročen. [3]

Velkou výhodou pro klienta banky je vysoká míra flexibility tohoto úvěru. V závislosti na aktuální potřebě financování může firma čerpat prostředky průběžně. Každou došlou úhradou ve prospěch běžného kontokorentního účtu se debetní zůstatek snižuje a znovu se tak obnovuje možnost nového čerpání kontokorentního úvěru až do výše sjednaného limitu.

Výše úvěrového rámce na kontokorentním účtu bývá bankou stanovena na základě bonity daného klienta, obratu na jeho účtech a případně také formy zajištění. V případě dostatečných obrátů na účtu nebývají dodatečné formy zajištění kontokorentního úvěru požadovány. V opačném případě akceptují banky většinu běžně používaných forem zajištění – od ručení třetí osobou přes zajištění blankosměnkou až po zástavu nemovitostí u méně bonitních firem.

Jak vyplývá z povahy kontokorentního úvěru, jeho splatnost je v zásadě krátkodobá. Smlouvu o vedení kontokorentního úvěru podepisuje zpravidla banka

s klientem na období jednoho roku. Vzhledem k tomu, že je smlouva většinou po roce obnovována, může kontokorentní úvěr získat charakter střednědobý nebo dokonce dlouhodobý.

Cena kontokorentního úvěru se skládá jednak z úroku a jednak z dalších položek , které mohou být s poskytováním tohoto úvěru spojeny. Úrok je účtován vždy pouze ze

skutečně čerpané výše úvěru a bývá vyjádřen prostřednictvím úrokové sazby v ročním vyjádření. Mezi další poplatky patří poplatek za zřízení kontokorentního účtu a za jeho vedení. Dále také úrokové přírážky za překročení úvěrového rámce nebo úvěrové a obrátové provize na pokrytí nákladů spojené s vedením kontokorentního účtu. Provize může být stanovena například jako určité procento z obrátu na účtu nebo ve formě poplatků za jednotlivé úkony banky.

Hlavní výhodou kontokorentního úvěru pro klienta je možnost kdykoliv čerpat určitou sumu peněžních prostředků. Vzhledem k tomu, že se kontokorentní úvěr řadí k dražším formám financování provozu podniku, za výhodu je možno rovněž považovat fakt, že úroky jsou placeny pouze ze skutečně čerpané výše úvěru a nikoli z výše úvěrového rámce. Vyšší náklady na tento typ úvěru lze odůvodnit vysokými nároky na řízení likvidity banky. Ta musí být připravena pokrýt nenadálé výkyvy v čerpání prostředků z kontokorentních účtů, musí tedy držet vyšší likvidní rezervy a nemůže tyto prostředky investovat na mezibankovním trhu.

Tabulka č. 5: Stručný přehled nabídky kontokorentních úvěrů u vybraných bank

BĚŽNÝ KONTOKORENTNÍ ÚVĚR					
Banka	KB	ČS	ČSOB	RB	eBanka
Název produktu	Kontokorentní úvěr	Kontokorentní úvěr	Kontokorentní úvěr	Mikro kontokorent	Kontokorentní úvěr
Úroková	Individuálně	13,9 % p. a.	Individuálně	n/a	Individuálně

sazba		(průměrná)			
Výše úvěru	Individuálně	Individuálně	Individuálně	Max. 500 tis. Kč	Od 50 tis. Kč
Zajištění	Standardní zajišťovací prostředky	Bez zajištění, při vyšší částkách nemovitost	Pohledávka, nemovitost, depozita, ručení 3. osobou	Blanko - směnka	Blanko - směnka
Splatnost	1 rok	1 rok	1 rok	1 rok	1 rok
Poplatek za zpracování	0,3%, min.5 000,- max. 30 000,-	2 500,-	Individuálně max. 50 000,-	5 000,-	Individuálně
Potřebné dokumenty	Žádost, daňové přiznání za poslední rok, oprávnění k podnikání, ekon. výsledky firmy za poslední rok, další indiv.	Vyplněná žádost, daňové přiznání za poslední rok	Žádost, daňové přiznání za poslední rok, oprávnění k podnikání, ekon. výsledky firmy za poslední měsíc	Žádost, daňové přiznání za posl. rok, 6 měsíců staré výpisy, pokud klient nemá v RB účet	Vyplněná žádost, daňové přiznání za poslední rok
Podmínky pro získání úvěru	Kladné hodnocení rizika klienta, účet u KB	Scóring klienta, účet u ČS	Scóring klienta, účet u ČSOB	Scóring klienta, hodnocení dle počtu plateb	Finanční analýza firmy
Měsíční poplatek za vedení	600,-/700,-	300,-	Individuálně	0,-	Individuálně
Další informace			První konzultace zdarma	Doba schválení: 3 prac. dny	

Zdroj: internetové stránky vybraných bank, vlastní zpracování

2.4 Hypoteční úvěr pro podnikatele

Dle § 28 zákona o dluhopisech č. 190/2004 Sb., který vstoupil v platnost prvního května 2004, je hypoteční úvěr úvěrem, jehož splacení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovitosti, i rozestavěné. Úvěr se považuje za hypoteční úvěr dnem vzniku právních účinků zástavního práva. Nemovitost se musí nacházet na území České republiky, členského státu Evropské unie nebo jiného státu, tvořícího Evropský hospodářský prostor.

Účelem hypotečního úvěru pro podnikatele je zpravidla financování:

- koupě nemovitosti do vlastnictví (podnikatelské objekty, pozemky a jiné),
- vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků k nemovitosti (vždy musí být předložena dohoda o vypořádání podílového spoluvlastnictví, respektive dohoda o vypořádání dědictví nebo rozhodnutí soudu),
- koupě spoluvlastnického podílu k nemovitosti,
- výstavby nemovitosti a přístaveb,
- rekonstrukce, modernizace a oprava nemovitosti,
- konsolidace dříve poskytnutých úvěrů použitých na investice do nemovitosti,
- zhodnocení pozemku (například vybudování inženýrských sítí, zpevnění svahu a podobně).

Hypoteční úvěr však nemusí vždy souviset s nákupem, výstavbou či rekonstrukcí nemovitosti, ale může být použit i na jiné účely (například nákup strojů

Hypoteční úvěry pro podnikatele jsou charakterizovány jako úvěry dlouhodobé. Doba splatnosti se v České republice pohybuje v rozmezí od pěti do třiceti let.

Dlouhodobost hypotečních úvěrů vyplývá z jejich podstaty – splácení je zajištěno zástavou k nemovitosti. Zajištění hypotečního úvěru zástavním právem k nemovitosti představuje pro banku jednu z nejkvalitnějších záruk, neboť nemovitosti mají dlouhou dobu životnosti a poměrně stabilní či dokonce při dobré údržbě rostoucí hodnotu. Maximální dobu, na kterou je banka ochotna poskytnout hypoteční úvěr, představuje doba životnosti nemovitosti nebo zbytková doba životnosti nemovitosti u starších nemovitostí.

Dalším důvodem nízké rizikovosti nemovitostí jako zástavy je skutečnost, že s nimi nelze „hýbat“ a přemístit je mimo dosah věřitele. To snižuje riziko, že nebudou-li úvěry bance vráceny, má banka zajištěnu možnost jejich náhrady z prodeje nemovitosti. Nízká rizikovost hypotečních úvěrů umožňuje hypotečním bankám získávat levnější zdroje na jejich poskytování, což znamená, že banky mohou po svých klientech požadovat nižší úrokové sazby ve srovnání s úrokovými sazbami u jiných úvěrů.

Pokud jde o výši hypotečního úvěru, maximální výši úvěru je omezena zejména schopností klienta úvěr splácet, výši investice a také hodnotou nemovitosti, která slouží jako zástava. Na část poskytnutých úvěrových pohledávek zajištěných zástavním právem k nemovitostem, která nepřevyší 70 procent hodnoty zastavených nemovitostí, může banka použít pro financování úvěru emise hypotečních zástavních listů. V současné době jsou však banky často ochotny půjčit více, někdy až devadesát nebo dokonce sto procent z ceny nemovitosti, takže klient na hypoteční úvěr pořídí celou nemovitost.

S poskytnutím hypotečního úvěru jsou na straně banky spojeny poměrně vysoké náklady. Žadatel o úvěr musí jednak dokládat celou řadu dokumentů, což vytváří vysoké nároky na čas zaměstnanců banky, a jednak vzhledem k výši úvěru banka tyto dokumenty řádně prověřuje. Kromě hodnoty nemovitosti stanovené oprávněným znalcem, banky často zaměstnávají rovněž vlastní znalce, kteří nemovitost po právní i faktické stránce kontrolují a stanovují její cenu. Poplatek je tak vždy stanoven procentem z objemu úvěru a minimální a maximální hodnotou tohoto poplatku a pohybuje se v řádech desítek tisíc korun.

Tabulka č. 6: Stručný přehled nabídky hypotečních úvěrů pro podnikatele

HYPOTEČNÍ ÚVĚRY PRO PODNIKATELE				
Banka	KB	ČSOB	RB	
Název produktu	Hypoteční úvěr	Hypotéka pro podnikatele	Hypotéka pro podnikatele	Hypokredit
Typ úvěru	Účelový	Účelový	Účelový	Neúčelový
Úroková sazba	Průměrná 5letá: 3,75% p. a.	Od 2,85 % p. a.	Od 5 % p. a.	Od 5,4% p. a.
Fixace	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	1,2,3,4,5	1,5,10,15	1,5
Poplatek za zpracování	1 %, min. 10 000 Kč	Žádost: max. 0,1 % z částky, zpracování: 0,5%, min. 10 000, max. 50 000 Kč	0,8%, min. 5 000, max. 30 000 Kč	Posouzení žádosti: 2 000 Kč, zpracování: 10 000 + 0,25%
Měsíční poplatek za vedení účtu	600,-	400,-	100,-	200,-
Výše úvěru	Není stanovena	Není stanovena	1–15 mil. Kč	1-30 mil. Kč
Max. půjčená částka	Zpravidla 70 %	70 %	70 %	70 %
Doba splatnosti	Max. 30 let	Max. 15-20 let	10 let	5 let
Zajištění	Nemovitost, další zaj. instrumenty	Nemovitost	Nemovitost	Nemovitost, blankosměnka

Zdroje: internetové stránky vybraných bank, vlastní zpracování

2.5 Eskontní úvěr

Eskontní úvěr je úvěr krátkodobý. Princip eskontního úvěru je jednoduchý – banka odkoupí od věřitele směnku před její splatností (dospělostí) a vyplacenou směnečnou částku sníží o diskont za dobu od data eskontu směnky do data splatnosti směnky. Úvěrový rámec a splatnost eskontního úvěru jsou závislé na směnce, kterou banka odkupuje.

Z hlediska rizika představuje eskontní úvěr relativně bezpečný úvěr. Specifickým rysem tohoto úvěru je fakt, že úvěr nesplácí ten, komu banka půjčila, ale třetí osoba - směnečník. Pokud by směnečník svému závazku nedostál, může požadovat banka splacení po avalistech nebo jiných subjektech ze směnky zavázaných. Pokud by nedostáli svým závazkům ani oni, banka je oprávněna, na základě uzavřené smlouvy o eskontním úvěru, požadovat splacení směnky po klientovi, od kterého původně směnku odkoupila. Bezpečnost eskontního úvěru rovněž zvyšuje přísnost směnečného práva, která zajišťuje relativně snadné a rychlé vymožení pohledávek ze směnky. Díky všem těmto skutečnostem nepožadují ve většině případů u svých klientů banky další formy zajištění eskontních úvěrů.

Výhodou eskontního úvěru je pro podnikatele možnost zpeněžit pohledávku ještě před splatností a tím i snadnější přístup k likvidním (peněžním) prostředkům. Vzhledem k dobré vymahatelnosti směnečné částky a jasné právní úpravě směnek je posouzení žádosti o eskont směnky relativně rychlé a klient banky může získat finanční prostředky velmi rychle. Poslední výhodou může být rovněž fakt, že banka ve většině případů nepožaduje další zajištění eskontního úvěru. [1]

Tabulka č. 7: Stručný přehled nabídky eskontních úvěrů u vybraných bank

ESKONTNÍ ÚVĚR		
Banka	ČS	KB
Název produktu	Eskontní úvěr	Eskontní úvěr
Velikost úvěru	Min. 100 000 Kč	Min. 100 000 Kč
Splatnost	Individuálně	1 až 6 měsíců
Úročení	Úrok ve formě diskontu ze směnečné částky, stanovený individuálně	Úrok ve formě diskontu ze směnečné částky snížené o eskontní provizi, stanoven individuálně
Poplatky	Posouzení směnky: 1 000,- pro směnečné částky 100 tis. až 2 mil. Kč, pro vyšší částky individuálně	Eskontní provize
Splácení	Jednorázově	Jednorázově
Zajištění	Zpravidla není požadováno	Zpravidla není požadováno

Zdroje: internetové stránky vybraných bank, vlastní zpracování

2.6 Kreditní karta pro podnikatele – revolvingový typ úvěru

Poměrně novým úvěrovým produktem pro malé a střední podniky jsou kreditní karty. Ještě v roce 2003 nabízely tuzemské banky pouze debetní platební karty. Zavedení firemních kreditních karet do produktové nabídky tedy představovalo logické využití lákavé tržní příležitosti. Tuzemské firmy již uměly platební karty využívat a přechod na kreditní karty jim přinesl pouze výhody.

Střední i malé firmy si začínají uvědomovat nejen zjednodušení administrativy a zvýšení pohodlí při úhradě firemních výdajů. Při nezměněných poplatcích mohou získat

firmy platební nástroj, který přispívá díky existenci bezúročného období⁷ k efektivnímu řízení finančních toků společnosti – úhradu svých závazků mohou s kreditní kartou oddálit až o 45 dnů, navíc možnost čerpat úvěr z kreditní karty tvoří firmě užitečnou finanční rezervu. Bezvýznamný není ani fakt, že společnost může výrazně ušetřit na transakčních nákladech spojených s nákupem či na operování s hotovostí pro případ výplaty záloh na cestovné, zúčtování výdajů managementu apod.

Kreditní karta je kombinací platebního a úvěrového produktu. Podle typu zúčtování lze úvěrové platební karty rozdělit na kreditní a charge.

V případě kreditních karet může držitel platební karty čerpat úvěr buď bezhotovostně (k placení v obchodech, hotelech, restauracích, za zboží i služby) či hotovostně (výběry hotovosti z bankomatů i na přepážkách bank). Útrata se načítá na úvěrovém účtu maximálně do výše úvěrového rámce. Na konci měsíce je společnosti či držiteli zaslán výpis z kreditního účtu s informací o čerpané výši úvěru a uskutečněných transakcích. Držitel kreditní karty musí hradit v případě, že není stav úvěrového účtu nulový, minimální splátku úvěru (například 1/10 z úvěrového rámce + úrok). Splátka úvěru přitom může být každý měsíc i vyšší, avšak alespoň ve výši minimální splátky.

V případě charge karty může držitel karty realizovat transakce až do výše stanoveného úvěrového rámce. Na konci zúčtovacího období je mu zaslán výpis se zůstatkem, který musí do určitého data každý měsíc uhradit v plné výši.

Kreditní karty jsou charakteristické relativně nízkými poplatky spojenými s jejich zřízením či provozem a s poměrně vysokou úrokovou sazbou. Výhodou však je, že banky často nepožadují žádné zajištění poskytnutého úvěru.

⁷ Při splacení všech měsíčních výdajů, uvedených na výpisu z úvěrového účtu, do data stanoveného ve výpisu, není klientovi za bezhotovostní platby účtován žádný úrok z úvěru.

Tabulka č 8: Stručný přehled nabídky kreditních a charge karet pro střední a malé podniky u vybraných bank

KREDITNÍ A CHARGE KARTY PRO MSP			
Banka	KB	ČS	eBanka
Název produktu	Master Card (chip, embossed)	VISA Business charge	MC Standard/ Business charge
Bezüročná lhůta	45 dní	0-31 dní	Až 45 dní
Možnost postupného splácení úvěru	Ano	Ne	Ne
Úroková sazba při postupném splácení	17 %	X	X
Úroky z prodlení	25 %	12,5 % do splatnosti 25 % po splatnosti	29 %
Úvěrový limit	20 000 – 200 000 Kč	20 000 – 150 000 Kč	50 000 – 500 000 Kč
Poplatek za vydání karty	700 Kč	2 500 Kč	1 420/4 090 Kč
Poplatek za výběr z bankomatu	1% min. 30 Kč	6 Kč	60 + 1%
Další informace	vydání karty do 6 pracovních dnů, bez zajištění		

Zdroje: internetové stránky vybraných bank, vlastní zpracování

2.7 Závazkové úvěry a bankovní záruka

Závazkový úvěr je takový produkt, v jehož rámci banka klientovi neposkytuje přímo finanční prostředky, ale v určité formě se zavazuje provést sjednané plnění za svého

klienta v případě, že tak za předem daných podmínek neučiní on sám. Klientovi banky zvyšuje použití bankovní záruky či závazkového úvěru důvěryhodnost u obchodních partnerů a umožňuje mu získat v obchodních vztazích lepší podmínky.

Jedním z nejčastěji používaných závazkových úvěrů je v současnosti bankovní záruka. Při poskytnutí bankovní záruky se banka zavazuje vyplatit oprávněné osobě (beneficientovi) stanovenou peněžní částku v případě, že budou splněny podmínky uvedené ve smlouvě o bankovní záruce. Blíže jsou upraveny bankovní záruky v zákoně č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, paragraf 313 až 322, a účastníci obchodu se musí řídit rovněž pravidly Mezinárodní obchodní komory v Paříži.

Bankovní záruka je pro věřitele jedním z nejvhodnějších a nejbezpečnějších zajišťovacích prostředků. Bankovní záruky jsou proto v zahraničním obchodě hojně využívány a požadovány.

Záruka je obvykle vystavována na příkaz klienta banky – příkazce. Ten sepisuje s bankou mandátní smlouvu, ve které je stanoveno pověření banky k vystavení bankovní záruky i obsah záruční listiny. Záruční listina má zásadní význam, protože jsou v ní stanovena práva a povinnosti vystavující banky i beneficianta.

Druhy bankovních záruk:

- **platební záruka**, kdy se banka zaručuje za splnění platebního závazku klienta, například za zaplacení daňového dokladu (faktury), za splacení finančního úvěru, za zaplacení leasingových splátek, směny, spotřební daně a jiné;
- **neplatební záruka** je zárukou za jiný než platební závazek, k těmto bankovním zárukám patří záruka za nabídku, za záruční dobu, za řádné provedení smlouvy či kontraktu, za vrácení akontace a podobně;

Příklady často využívaných neplatebních bankovních záruk:

- nábidková záruka je často požadována při vypisování veřejné soutěže na dodávku určitého zboží či provedení jiných prací. Banka se vypisovateli soutěže zaručuje, že

je její klient schopen dodržet podmínky uvedené v nabídce. Záruční částka se přitom pohybuje obvykle například na úrovni 5 % hodnoty veřejné nabídky;

- celní záruka, kdy se banka zaručuje celní správě, že dovozce během stanovené lhůty uhradí cla a další poplatky. Dovozece zatím ve stanovené době zboží nebo jeho část prodá a tím si opatří prostředky k úhradě svých závazků vůči státu;
- kauční záruka neboli záruka za řádné provedení kontraktu slouží k zajištění kvality dodávky. Banka ručí za to, že dodavatel bude plnit kvalitně, respektive včas odstraní vady, které se objeví po uskutečnění dodávky;
- dopravní záruka, kdy se banka zaručuje dopravci, že přepravce uhradí své závazky vůči dopravnímu podniku. To bývá obvyklé v případech, kdy daný komitent využívá soustavně služeb dopravce, který mu účtuje provedené výkony za určité období, například měsíčně a podobně
- konosamentní záruka (záruka za ztracené dokumenty) přichází na řadu v případě, kdy námořní dopravce má vydat zboží importérovi, aby mohl zbožím disponovat. Banka se zaručuje majiteli lodi uhradit škody v případě, že utrpí škodu v důsledku vystavení náhradní sady konosamentů.

U obchodů ve specifických teritoriích (například arabské státy) jsou bankami často požadovány takzvané protizáruky, kdy bankovní záruku pro konečného věřitele vystavuje jeho místní banka na základě protizáruky banky dlužníka.

Výhodou pro beneficianta v případě bankovní záruky je jistota získání finančních prostředků v případě, že obchodní partner (příkazce bankovní záruky) nesplní svůj závazek. Bankovní záruka představuje kvalitní zajištění obchodního vztahu. Pokud byla vydána platební záruka za platnou pohledávku s odloženou splatností, může beneficiant okamžitě získat finanční prostředky prostřednictvím odkupu pohledávky bankou.

Pro příkazce bankovní záruka představuje možnost získat odklad splatnosti závazku, akontaci či zádržné proti poskytnuté bankovní záruce. Díky bankovní záruce může uzavřít smlouvu za výhodnějších podmínek, protože obchodnímu partnerovi poskytne kvalitní zajišťovací instrument.

Podmínky bankovních záruk a ručitelských úvěrů jsou sjednávány individuálně pro každý úvěrový případ.

Je nutné zmínit rovněž další druhy závazkových úvěrů, jako je akceptační úvěr či úvěr avalový. Tyto typy úvěrů se vyskytují v dnešní bankovní praxi méně často a banky je nabízejí spíše velkým podnikům a svým významným klientům [2]

2.8 Specializované úvěry pro malé a střední podniky

V posledních několika letech se banky začaly orientovat na vytváření specializovaných zvýhodněných úvěrových produktů pro sektor malých a středních podniků, což se ukázalo v narůstající nabídce úvěrových příležitostí. Tyto produkty dnes najdeme v nabídce všech sledovaných bank, přičemž jsou určeny jak malým a středním podnikům, tak i živnostníkům. V minulých letech nebyly banky ochotné úvěrovat tento sektor ekonomiky primárně z důvodu velké administrativní náročnosti na jedné straně a malému objemu požadovaných prostředků na straně druhé. V současnosti se však situace změnila a banky jsou ochotné poskytnout podnikům i úvěry od 50 tisíc Kč. Další změnu představuje i snaha ze strany bank zjednodušit a co nejvíce zkrátit proces schvalování úvěrů a to na 3 až 5 pracovních dnů. Některé banky dokonce požadují jako dostatečné zajištění úvěru blankosměnkou⁸. Přestože banky většinou poskytují tyto úvěry jako účelové, například GE Money Bank, a. s., či eBanka, a. s., nabízejí i produkty neúčelové.

V následujících podkapitolách uvedu příklady těchto specializovaných úvěrových produktů pro malé a střední podniky u vybraných bank.

⁸ Směnka tzv. neúplná, nemá vyplněné údaje o době splatnosti a směnečné částce. V případě, že dlužník nesplácí úvěr, banka doplní chybějící údaje, čímž se směnka stává platnou a její zaplacení je soudně vymahatelné.

Komerční banka, a. s.

Komerční banka, a. s., v rámci svého úvěrového programu nabízí malým a středním podnikům úvěrový produkt Profi úvěr. Jde o podnikatelský úvěr připravený speciálně pro drobné podnikatele, malé a střední podniky.

Účelem úvěru může být financování oběžných prostředků, provozních nákladů, ale i na financování hmotného, popřípadě nehmotného investičního majetku. Jeho výhodou je neomezená minimální výše a poměrně zjednodušený a zkrácený schvalovací proces, který trvá 3 až 5 pracovních dní. Úvěr je poskytován jako krátkodobý se splatností do jednoho roku u částky do 1 mil. Kč, či střednědobý se splatností do pěti let u částky do 8 mil. Kč. Možnou alternativu splácení úvěru představuje i revolvingový způsob, který se týká i čerpání úvěru.

Profi úvěr musí být zajištěn avalovanou blankosměnkou, v případě že výše úvěru přesahuje 1 mil. Kč, banka vyžaduje i jiné zajišťovací prostředky jako například zástavní právo k nemovitostem, zástavní právo k věci movité či k pohledávce

Úvěr je úročený pohyblivou úrokovou sazbou, která je vázaná na referenční sazbu Komerční banky. Referenční sazba je odvozená od sazby PRIBOR, ke které se přičítá odchylka, která zůstává po celou dobu trvání úvěrového vztahu fixní.

Dále Komerční banka, a. s., nabízí malým a středním podnikům EU Profi úvěr. Tento úvěr je určen pro podniky, kteří jsou novými nebo stávajícími klienty Komerční banky baz předešlých úvěrů včetně úvěrů kontokorentních, s maximálními ročními tržbami do 210 mil. Kč, maximálním ročním úhrnem aktiv do 150 mil. Kč a s maximálním počtem zaměstnanců do 100 pracovníků a to včetně vedení firmy.

EU Profi úvěr se využívá k profinancování aktivit investičního charakteru, k financování oběžných prostředků a provozních potřeb. EU Profi úvěr je podnikatelský úvěr se zjednodušeným a zkráceným schvalovacím procesem. Žádost o úvěr je posouzená

do 3 respektive 5 pracovních dnů, dle požadované částky. V případě EU Profi úvěru do 1 milionu korun, stačí k zajištění úvěru pouze avalovaná krycí blankosměnka. Úvěr nad 1 milion korun se dále zajišťuje například zástavním právem k nemovitosti, k věci movité nebo k pohledávce. Ještě dostupnějším činí EU Profi úvěr úroková sazba, která se v současnosti pohybuje nejčastěji mezi 6,9 – 9,8 % p. a. Je poskytován výhradně v českých korunách.

[11]

Česká spořitelna, a. s.

Česká spořitelna má v nabídce více programů zaměřených na podporu malých a středních podniků.

Banka v rámci programu TOP Podnik podporuje financování investic malých a středních podniků z oblasti průmyslové výroby, obchodu a služeb. Jedním z kritérií je, aby podniky dosahovaly roční obrat v rozmezí 30 mil. až 1,5 miliard Kč. Dalším kritériem je, aby se jednalo o investice v časovém horizontu 1,5 roku, jejímž cílem je zkvalitnit produkty nebo výrobní postupy, rozšířit sortiment vyráběných produktů nebo snaha angažovat se v novém odvětví. Konkrétně se podpora projevuje ve formě úrokové sazby, která je u tohoto druhu investic nižší o tři procentní body v porovnání s tržní úrokovou sazbou a to až do výše 50 % celkových nákladů na projekt. Minimální výše podporovaného úvěru je 5 mil. Kč, maximální hranici představuje 200 mil. Kč.

Ze strany České spořitelny se ale nejedná o jediný produkt, který je zaměřený na podporu malých a středních firem, dalším produktem je Provozní úvěr a Investiční úvěr.

Investiční úvěr 5 PLUS s částečnou garancí Evropského investičního fondu (EIF) je určený pro podnikatele a malé firmy, a to včetně začínajících klientů, kteří nemají daňově uzavřené ani jedno 12-měsíční období. Úvěr je termínovaný se stanoveným plánem čerpání a splácení, splatnost úvěru se pohybuje v intervalu 3 - 10 let. Hlavní výhodou investičního úvěru je skutečnost, že je od klienta požadovaná spoluúčást na financování jen ve výši 5 % z celkových nákladů na investici. Žádost o úvěr je posouzená do 5 dní, klient má možnost

odložit zahájení splácení jistiny úvěru až o 5 měsíců. Česká spořitelna poskytne klientovi za těchto podmínek úvěr až ve výšce 5 mil. korun. Částečná záruka Evropského investičního fondu představuje pro malé podniky nižší nároky na zajištění.

Jednou z dalších možností pro začínající podnikatele a podniky představují úvěry poskytované z úvěrové linky Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD). Jedná se o provozní nebo investiční úvěr v rozmezí od 100 000 Kč do 4,3 mil. Kč. Je možná i kombinace více úvěrů, avšak ty ve svém úhrnu nesmí překročit 8,6 mil. Kč. Úvěr je poskytován v českých korunách jako krátkodobý nebo střednědobý s maximální dobou splatnosti 5 let. Výhodu představují nižší poplatky za zpracování žádosti o úvěr v porovnání s poplatky stavenými při standardních úvěrech. Poplatek je vybírán až po schválení žádosti o úvěr. Poskytnutí úvěru musí předcházet splnění podmínek, mezi které patří vedení běžného účtu u České spořitelny, spoluúčast klienta na financování jeho investičního záměru a splnění ekologických podmínek projektu podle požadavků EBRD. [12]

Československá obchodní banka, a. s.

Jedním ze široké nabídky úvěrů pro podnikatelskou sféru je Malý investiční úvěr, který je určený primárně pro malé podniky, živnostníky s ročním obratem do 300 mil. Kč. Slouží k profinancování investičním potřeb, například k nákupu, modernizaci a opravě nemovitého majetku a na nákup a opravy movitého majetku. Výhoda tohoto úvěru spočívá v jeho dostupnosti nezávisle na velikosti firmy, v administrativní nenáročnosti a rychlosti poskytnutí. Banka také zpětně profinancuje část investičních výdajů v uplynulých šesti měsících. Malý investiční úvěr je poskytován až na 20 let, výše úvěrů 50 000 až 10 mil. Kč. Československá obchodní banka, a. s., (dále ČSOB) požaduje zajištění úvěru blankosměnkou nebo zástavou nemovitosti.

Dalším zajímavým produktem z nabídky ČSOB pro malé a střední podniky je úvěrový produkt Fond Phare energetických úspor. Jedná se o projekt střednědobého až dlouhodobého charakteru s podílem zdrojů Fondu Phare energetických úspor, nejedná se

však o projekt poskytovaný v rámci strukturálních fondů Evropské Unie. Produkt je určený k financování malých a středně velkých energeticky úsporných projektů za účelem snížení výdajů, které nositel projektu vyplácí za energii. Projekt je velmi výhodný zvláště dochází-li k ztrátám z důvodu nadměrné spotřeby energie ve výrobním procese, v oblasti rozvodů a užívání tepla a teplé vody, z důvodu tepelných ztrát u budov nebo při znečišťování životního prostředí využitím nevhodného paliva. Jedná se o investici ve výši od 2 do 50 mil. Kč. Splatnost projektu je 4 až 10 let, tato doba zahrnuje i dobu realizace projektu. Podmínkou je, aby podíl úvěru na celkových nákladech projektu představoval minimálně 60 % z celkových prostředků vynaložených na projekt. Z důvodu, že se jedná většinou o nákladné projekty, požaduje se finanční účast klienta jen ve výši 20 % z celkových investičních nákladů realizovaného projektu. Další podmínka poskytnutí finančních prostředků na realizaci projektu se týká skutečnosti, že podíl úspor na celkových úsporách dosáhnutých realizací projektu musí představovat alespoň 40 %. [13]

eBanka, a. s.

Z nabídky eBanky mají charakter podpůrných úvěrů pro podnikatele produkty Provozní Minikredit a Splácený Minikredit.

Provozní MiniKredit je neúčelový kontokorentní úvěr pro drobné podnikatele, malé a střední firmy. Prostřednictvím tohoto úvěru mohou stávající i potenciální klienti eBanky získat prostředky na profinancování svých provozních potřeb nebo pohotovou finanční rezervu pro neočekávané výdaje. Úvěr je určen pro fyzické osoby vedoucí daňovou evidenci, uplatňující náklady paušálem nebo vedoucí podvojně účetnictví a také pro právnické osoby vedoucí podvojně účetnictví. Podnikatelská činnost žadatele o úvěr musí trvat alespoň 12 měsíců nepřetržitě. Úvěrový rámec může být sjednán ve výši 30 000 až 1 000 000 Kč na dobu 12 měsíců s možností obnovy. Výhodou tohoto úvěru je, že peněžní prostředky mohou být čerpané již tři dny po podání žádosti o úvěr. Významnou skutečností je také fakt, že banka účel použití poskytnutých prostředků nesleduje. Banka u tohoto typu produktu požaduje zajištění ve formě blankosměnky.

Splácený Minikredit je úvěr, jehož prostřednictvím mohou stávající i potenciální klienti eBanky získat prostředky na rozvoj a stabilizaci firmy. Úvěr je určen pro fyzické osoby vedoucí daňovou evidenci, uplatňující náklady paušálem nebo vedoucí podvojně účetnictví a také pro právnické osoby vedoucí podvojně účetnictví. Podnikatelská činnost žadatele o úvěr musí trvat aspoň 12 měsíců nepřetržitě. Výše úvěru je od 50 000 Kč do 1 000 000 Kč a jeho splatnost může být od jednoho roku do pěti let. Splácení úvěru probíhá dle individuálního splátkového kalendáře formou měsíčních splátek. Banka umožňuje rozložení splátek podle potřeb klienta až na období 48 měsíců. [14]

2.9 Komparace uvedených úvěrových produktů

Základem finančního plánování by měla být volba správné struktury financování. Podnik by si měl své potřeby a požadavky na financování ujasnit ještě předtím, než se obrátí se žádostí o úvěr na banku. Měl by být schopen rozlišit, zda jsou jeho potřeby krátkodobé či dlouhodobé, financování dočasné nebo trvalejší, co je důvodem této potřeby. Ne každé provozní financování totiž musí být krátkodobé a investiční dlouhodobé. Podnik však musí přizpůsobit strukturu financování očekávanému peněžnímu toku, rozhodnout jak velkou část svých potřeb zvládne pokrýt z vlastních financí, zda je z budoucích příjmů schopen splácet úvěr a zároveň financovat svou běžnou činnost.

Plánuje-li podnik financování investice, která má vliv na jeho dlouhodobější perspektivu, tuto potřebu může řešit prostřednictvím investičního úvěru, hypotečního úvěru či specializovaného úvěru pro malé a střední podniky.

Investiční úvěr je poskytován se splatností od čtyř do deseti let, výjimkou však dnes nejsou ani úvěry patnáctileté. Tento úvěr je účelový. Úroková sazba je stanovována individuálně, poskytuje se již od 6,5 % p. a. Má-li podnik u banky veden účet může být úroková sazba i nižší. Vzhledem k dlouhodobosti a poskytovanému vyššímu objemu

investičního úvěru, banka zásadním způsobem prověřuje finanční situaci klienta a požaduje i několik zajišťujících prostředků a časté předkládání finančních výkazů. Při splácení úvěru je ovšem banka ochotna akceptovat i nepravidelné splátky či odložení splátek.

Hypoteční úvěr může být poskytnut až na dobu 30 let i delší. Úvěr je neúčelový a je zajištěn zástavním právem k nemovitosti. Další výhodou tohoto úvěru je nízká úroková sazba (od 4 % p. a.). Na druhou stranu je banka velmi náročná na kvalitu zajišťované nemovitosti.

Specializovaný úvěr pro malé a střední podniky na investiční potřeby může být poskytnut až na dobu 10 let, avšak obvyklá doba splácení je kolem pěti let. To znamená, že z uvedených úvěrů na investice, je u specializovaného úvěru doba splácení nejkratší. Některé banky tyto úvěry poskytují jako účelové, jiné jsou ochotny přistoupit i na neúčelovost úvěru. Výhodou může zkrácená doba schvalování úvěru, u vyšších částek je to kolem 5 dnů. Úroková sazba se pohybuje kolem 5 % p. a. Speciální úvěry bývají většinou zajištěny avalovanou blankosměnkou, u vyšších sum se používají i ostatní standardní zajišťovací instrumenty. Maximální výše poskytnutého úvěru je však nižší než u investičního a hypotečního úvěru.

Řada bank také poskytuje specializované úvěry pro malé a střední podniky, které jsou vázány na půjčky od Evropské investiční banky, Evropské banky pro obnovu a rozvoj či jiných fondů Evropské unie. Tyto úvěry jsou obvykle určeny na velké ekologické projekty, investice na rozšíření výroby a podobné akce. Proto se o ně mohou ucházet spíše zavedené a bonitní podniky střední velikosti.

Má-li společnost zájem o financování svých provozních potřeb a oběžných prostředků (zásob a krátkodobých pohledávek z obchodního styku), může využít kontokorentní úvěr, kreditní kartu pro podnikatele či specializovaný úvěr pro malé a střední podniky.

Kontokorentní úvěr je určen zejména k profinancování krátkodobých pohledávek do lhůty splatnosti a zásob. Výhodou tohoto úvěru je jeho neúčelovost. Pokud se jedná o podnik s alespoň průměrným finančním zdravím, není nutné mít většinou ani žádné další dozajištění a úvěr je poskytnut pouze na riziko dlužníka a poddlužníka (avalovaná blankosměnka). Kontokorentní úvěr je úvěr krátkodobý, ale vzhledem k tomu, že smlouva může být každý rok obnovována, může získat charakter střednědobý až dlouhodobý. Úrok z úvěru je poměrně vysoký (od 10 do 15 % p. a.), je však stanoven pouze ze skutečně čerpané výše úvěru.

Kreditní karta je kombinací platebního a úvěrového produktu. Úvěr je možné čerpat platbami za zboží a služby přímo u obchodníků nebo výběry hotovosti až do výše nastaveného limitu a to opakovaně v závislosti na splácení čerpané částky. Nevýhodou tohoto úvěru je nižší maximální možná čerpaná částka a také vysoká úroková sazba (kolem 20 % p. a.), avšak dokáže-li podnik využít bezúročného období, může být tento úvěr relativně levný. Výhodou je neúčelovost úvěru a také to, že banky často nepožadují žádné zajištění.

Specializovaný úvěr pro malé a střední podniky je poskytován na financování zásob a krátkodobých pohledávek a také provozních potřeb (například náklady na opravy a údržbu), úvěr je účelový. U nižších částek je možné tento úvěr získat i třeba již při první návštěvě banky, není potřeba předkládat velké množství dokladů a výkazů a jako zajištění bance postačí avalovaná blankosměnka. Úroková sazba je oproti kontokorentnímu úvěru a kreditní kartě nižší (okolo 5 %), avšak je stanovena z celkové výše poskytnutého úvěru.

3. Analýza úvěrového procesu v Komerční bance, a. s.

Úvěrový proces představuje průběh jednotlivých úvěrových obchodů. Každý úvěrový obchod banky je do určité míry jedinečný. Průběh úvěrového případu se liší podle druhu úvěru, o který zájemce banku žádá, podle osoby žadatele (je-li žadatel klient či neklient banky, a podobně) i podle výše úvěru (čím vyšší úvěr, tím je průběh složitější, banka žadatele detailněji prověřuje a hledá lepší zajišťovací prostředky).

Úvěrový proces lze rozčlenit na jednotlivé etapy:

- žádost klienta o poskytnutí úvěru;
- úvěrová analýza;
- uzavření úvěrové smlouvy;
- čerpání úvěru;
- monitorování úvěru;
- splácení úvěru a ukončení úvěrového obchodu.

3.1 Žádost klienta o poskytnutí úvěru

Celý proces úvěrového případu začíná na straně klienta, který identifikuje potřebu profinancování investic, oběžných prostředků, provozních nákladů, nákupu nemovitosti a podobně. Poté následuje první „úvodní“ návštěva banky. Během ní obě strany prodiskutují své potřeby, cíle a podmínky. Předmětem tohoto jednání bývá účel a druh úvěru, jeho výše, čerpání a splácení úvěru a možnosti zajištění úvěru.

Již při tomto prvním kontaktu s klientem začíná bankovní poradce pro podnikovou klientelu shromažďovat informace o samotném podnikateli a jeho činnosti. Zjišťuje charakter podnikatelské činnosti, podrobný popis účelu úvěru, podnikatelský záměr. Dále ověřuje počet odběratelů a dodavatelů, písemné smlouvy o vzájemné spolupráci, pozici klienta na trhu, konkurenční prostředí. Bankovní poradce také řeší otázku zajištění úvěru.

Pokud je banka ochotna jít do úvěrového obchodu, vydává bankovní poradce Příslib úvěru. V Příslibu úvěru banka deklaruje, že je připravena poskytnout klientovi úvěr, pokud klient splní podmínky v příslibu uvedené a předloží do stanoveného data Žádost o úvěr. Formy Příslibu úvěru se od sebe liší především svou závazností – tento příslib může mít formu neodvolatelnou nebo odvolatelnou, u které má banka bezpodmínečné, neměnitelné a neodvolatelné právo kdykoliv písemně příslib úvěru zrušit.

Na základě tohoto příslibu podá klient písemnou Žádost o poskytnutí úvěru (jedná se o vyplnění bankou vytvořeného speciálního formuláře, jejíž obsah je v souladu s vnitřními předpisy banky). Dále musí doložit další bankou vyžádané informační podklady a přílohy, které informace obsažené ve formuláři žádosti dokládají a doplňují.

Žádost o úvěr by měla obsahovat tyto základní náležitosti:

- identifikace klienta – obchodní firma/jméno, sídlo firmy, identifikační číslo;
- oprávnění k podnikatelské činnosti;
- účel úvěru;
- výši úvěru a měnu;
- způsoby čerpání a splácení úvěru;
- způsob zajištění úvěru.

K Žádosti o poskytnutí úvěru klient předloží následující přílohy. Požadované přílohy se mohou u různých druhů úvěrů lišit.

Právnícké osoby a fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku k Žádosti o úvěr přikládají:

- aktuální dokumenty prokazující oprávnění k podnikání – výpis z obchodního rejstříku (ne starší než 3 měsíce);
- účetní závěrku za poslední finanční rok (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha k účetní závěrce) včetně daňového přiznání a zprávy auditora;
- aktuální výkazy v rozsahu rozvahy a výkazů zisků a ztrát včetně doplňujících údajů;
- prohlášení o vlastnictví majetku a závazcích;

- vlastnické vztahy, majetkové podíly;
- doklady dokazující splnění všech závazků vůči správcům daní (finanční úřad, obec, celní úřad);
- potvrzení o zaplacení sociálního a zdravotního pojištění příslušnou Správou sociálního zabezpečení, respektive zdravotní pojišťovnou;
- u nových klientů alespoň 3 měsíční výpisy z běžného účtu u své předchozí banky, tyto výpisy však nesmí být za období starší než 6 měsíců;
- doklady k zajištění úvěru podle charakteru zajišťovacího prostředku, to jest například v případě zástavního práva k nemovitosti: výpis z listu vlastnictví, doklad o nabytí vlastnictví k zastavované nemovitosti (například kupní nebo darovací smlouva), pojistná smlouva a podobně;
- podnikatelský záměr;
- doplňující údaje k úvěru – doplňující údaje z účetnictví, údaje k činnosti klienta, prohlášení o úvěrové historii žadatele, rozbor pohledávek a závazků a jejich časová struktura.

Fyzická osoba nezapsaná do obchodního rejstříku, která vede daňovou evidenci, přikládá:

- živnostenský list či jiný doklad o oprávnění k podnikatelské činnosti;
- kopii priznání k dani z příjmů včetně příloh dle zákona č. 337/1992 Sb.;
- doplňující údaje – daňová evidence;
- prohlášení o vlastnictví majetku a závazcích;
- vlastnické vztahy, majetkové podíly;
- doklady dokazující splnění všech závazků vůči správcům daní (finanční úřad, obec, celní úřad);
- potvrzení o zaplacení sociálního a zdravotního pojištění příslušnou Správou sociálního zabezpečení, respektive zdravotní pojišťovnou;
- u nových klientů alespoň 3 měsíční výpisy z běžného účtu u své předchozí banky, tyto výpisy však nesmí být za období starší než 6 měsíců;
- doklady k zajištění úvěru podle charakteru zajišťovacího prostředku, to jest například v případě zástavního práva k nemovitosti: výpis z listu vlastnictví, doklad

o nabytí vlastnictví k zastavované nemovitosti (například kupní nebo darovací smlouva), pojistná smlouva a podobně;

- podnikatelský záměr;
- doplňující údaje k úvěru – doplňující údaje z účetnictví, údaje k činnosti klienta, prohlášení o úvěrové historii žadatele.

V tuto chvíli, kdy žadatel o úvěr má většinu administrativy za sebou, předá bankovní poradce všechny dokumenty úvěrovému oddělení. To stojí před náročným úkolem posoudit schopnost firmy dostát svým závazkům tak, aby bylo minimalizováno riziko, ale zároveň dosahovala banka dostatečně vysokých ukazatelů rentability. Posouzení schopnosti a ochotnosti klienta v budoucnu splácet poskytnutý úvěr či plnit jiné sjednané závazky vůči bance je úkolem úvěrové analýzy.

3.2 Úvěrová analýza malých a středních podniků

Snahou každého věřitele je minimalizovat riziko, které podstupuje při realizaci určitého obchodu (investice). Banky představují hlavní skupinu věřitelů pro podniky, které potřebují pro svoji činnost cizí kapitál, a proto se musí chránit před nepříznivými důsledky vyplývajícími pro ně z úvěrových rizik.

Úvěrové riziko spočívá v tom, že klient (dlužník) nesplatí bance poskytnutý úvěr a neuhradí smluvený úrok a výlohy. Cílem úvěrové analýzy je komplexní posouzení schopnosti klienta splácet splácet v budoucnu poskytnutý úvěr a oddělení skupiny podniků, kterým úvěr poskytnout lze, od podniků, kterým by ho banka poskytnout neměla. [5]

Úvěrová analýza malých a středních podniků se skládá z:

- nefinanční analýzy podniku a z
- finanční analýzy podniku.

K vyloučení nebo alespoň omezení úvěrových rizik slouží také zajištění úvěru a průběžná kontrola dlužníka během celého procesu. Těmito tématy se však budu zabývat až v dalších kapitolách.

3.2.1 Nefinanční analýza

Nefinanční analýza zahrnuje všeobecné (nefinanční) informace vztahující se k předmětu činnosti společnosti. Většinou se jedná o informace jiné než číselné povahy. Představují nezbytný doplněk úvěrové analýzy pro pochopení skutečností, které činnost společnosti ovlivňují a částečně utvářejí.

Zdroji těchto informací jsou například:

- informace od klienta – týkají se například podrobného popisu účelu úvěru, hlavní činnost, zkušenosti klienta s podnikatelským prostředím a konkurenčními podmínkami, ochota úvěr splácet;
- návštěva podniku – banka navštíví klienta v místě jeho působení, kde si prověří prostředí a vybavení sloužící k podnikání;
- dokumentace – informace banka získává z Žádosti o úvěr a jeho příloh, jež jsou představovány účetními výkazy za poslední roky, informacemi o majetkových a vztazích, dodavatelsko-odběratelských vztazích, informace o podnikatelském záměru a podobně;
- dosavadní zkušenosti banky s klientem – pro banku i pro klienta je výhodnější, jedná-li se o klienta, se kterým již je banka v obchodním vztahu, během něj si totiž banka nashromáždila informace o klientovi, jeho schopnostech, finanční spolehlivosti, obchodní pověsti;
- externí informace – informace o podobných subjektech (odvětví, velikost a podobně) z vlastních zdrojů či z oficiálních statistik, informace od jiných bank, informace z registru úvěrů a z jiných zdrojů.

V průběhu nefinanční analýzy podniku se zkoumají především tyto činnosti:

- Podnikatelská činnost - popis hlavní a vedlejší podnikatelské činnosti, historie a délka podnikatelské činnosti, zkušenosti v oboru, poměr jednotlivých činností na celkovém obratu společnosti;
- Management a struktura společnosti – právní forma a s ní spojené nároky na vlastníky a management, stabilita vlastnictví a managementu, informace o řídicích pracovnících, jejich funkci ve společnosti, zkušenostech, odpovědnosti ve firmě, struktura a počet zaměstnanců a jejich spokojenost;
- Odběratelsko – dodavatelské vztahy – počet dodavatelů a odběratelů, jejich nahraditelnost, povaha vztahu, struktura závazků a pohledávek do a po splatnosti, řešení platebních problémů a další;
- Konkurenční prostředí - identifikování hlavních konkurentů, informace o nabídce konkurentů, perspektiva odvětví, typ a velikost trhu;
- Zhodnocení dosavadních zkušeností banky se společností – délka a charakter vztahu klienta s bankou, platební morálka, úvěrová historie klienta, zabezpečení úvěru;
- Další důležité informace.

3.2.2 Finanční analýza

Finanční analýza představuje ekonomické hodnocení finanční situace klienta. Účelem a smyslem finanční analýzy je provést, s aplikací speciálních metodických prostředků a postupů, rozbor podnikového finančního hospodaření. Pokud možno především komplexně a v souvislostech vyjádřit finanční situaci v podniku, to znamená podchytit všechny její složky, eventuálně při podrobnější a konkrétněji zaměřené analýze zhodnotit některou ze složek této finanční situace – analýza rentability, analýza zadluženosti, analýza likvidity a tak dále.

Finanční analýza je úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisků a ztrát a přehledu o peněžních tocích (cash flow). Závažným

nedostatkem účetních informací je fakt, že zobrazují minulost a neobsahují výhled do budoucna. Účetnictví poskytuje jen údaje momentálního stavu v podobě převážně stavových absolutních veličin vztažených k určitému datu, respektive tokových veličin nashromážděných za dané období, které ovšem jednotlivě mají malou vypovídací schopnost. Pro překlenutí tohoto slouží finanční analýza, která poměruje dosažené údaje mezi sebou navzájem, čímž rozšiřuje jejich vypovídací schopnost a umožňuje tak dospět z vypočítaných hodnot k jistým závěrům o celkovém hospodaření podniku a jeho finančnímu stavu. [5]

Pojetí finanční analýzy z hlediska rozsahu analyzovaných údajů:

- Nejužší pojetí chápe finanční analýzu jako rozbor údajů z účetnictví, respektive z finančních výkazů, někdy se pro toto zúžené pojetí užívá samostatného vystihujícího pojmu analýza finančních výkazů;
- Širší pojetí přiřazuje k rozboru i hodnotící proces, sloužící především k finančnímu rozhodování o podniku;
- V nejširším pojetí se finanční analýza chápe jako proces čerpající nejen z údajů účetnictví, ale i za dalších informačních zdrojů (a to z finančních i nefinančních) uvnitř i vně podniku. Tento proces obsahuje analýzu a hodnocení finanční situace podniku a jeho výstupy pak slouží k finančním a dalším typům rozhodování cílových skupin uživatelů.

[7]

3.2.2.1 Metody finanční analýzy

V rámci financí analýzy dlužníka se Komerční banka, a. s., zabývá především těmito oblastmi:

- hospodaření a ziskovost;
- finanční struktura a posouzení likvidity;
- analýza cash flow.

- **Hospodaření a ziskovost**

Ukazatele rentability

Ukazatele rentability (ziskovosti) poměrují celkový zisk s výší podnikových zdrojů, jichž bylo užito k jeho dosažení.

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Ukazatel rentability vlastního kapitálu hodnotí výkonnost kapitálu vloženého do podniku vlastníky podniku. Investoři posuzují dosaženou míru rentability s ohledem na výnosnost jiných forem investic a požadují minimálně stejnou míru výnosnosti. Nicméně zhodnocení vlastního kapitálu by mělo být tak velké, aby pokrylo i rizikovou prémii za podstoupené riziko.

$$\text{Rentabilita vlastního kapitálu} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{průměrný vlastní kapitál}} \quad (3.1)$$

Rentabilita úhrnného vloženého kapitálu (ROA)

Ukazatel ROA se obvykle považuje za hlavní měřítko rentability celkových zdrojů vložených do podnikání. Do čitatele lze dosadit buď :

- zisk včetně daní a úroku, tj. EBIT, protože měříme rentabilitu všech zdrojů (vlastních i cizích);
- zisk po zdanění plus úroky po zdanění, protože úroky snižují daňový základ.

$$ROA = \frac{\text{zisk}}{\text{celková aktiva}} \quad (3.2)$$

Úvěřující banka sleduje vývoj v oblasti ziskovosti podniku, neboť vypovídá o úspěšnosti a efektivnosti činnosti podniku. Dlouhodobé ztrátové hospodaření naznačuje neschopnost firmy vytvářet přidanou hodnotu a u takového podniku existuje poměrně

značné riziko neschopnosti plnit své závazky vůči bance. Na druhou stranu dosažení ztráty v jednom účetním období ještě nemusí být nutně negativní. Důležitá je struktura ztrátového hospodaření a přijatá opatření k jejich odstranění.

Dále banka zkoumá vývoj obchodní marže, přidané hodnoty, tržeb, vlastního kapitálu a čistého zisku podniku.

Čistý pracovní kapitál

Tento ukazatel lze vypočítat podle následujícího vztahu:

$$\text{ČPK} = \text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobá závazky} \quad (3.3)$$

Čistý pracovní kapitál je tou částí oběžného majetku, která je financována dlouhodobými zdroji – vlastními i cizími. Představuje určitý finanční polštář – peníze navíc, se kterými můžeme po určitou dobu disponovat, volné peněžní prostředky.

- **Finanční struktura a posouzení likvidity**

Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity měří schopnost podniku účinně využívat svého majetku: měří celkovou rychlost jeho obratu, popřípadě i jeho složek. Tyto ukazatele zachycují relativní vázanost kapitálu v jednotlivých formách aktiv. Má-li jich více než je účelné, vznikají mu zbytečné náklady a tím nízký zisk, má-li jich málo, přichází o tržby, které by mohl získat. Ukazatele se počítají pro jednotlivé skupiny aktiv (například zásoby, pohledávky, celková aktiva). Komparační hodnoty se u doby obratu pohledávek a závazků pohybují průměrně okolo 40 dní, u zásob materiálu 30 dní a výrobků 15 až 20 dní.

Doba obratu zásob

Doba obratu zásob ukazuje počet dnů, po něž jsou zásoby vázány v podnikání – tedy průměrný časový interval, který zásoby stráví v podniku do doby než se zpracují, respektive prodají. Snahou podniku je udržovat dobu obratu co nejkratší, neboť zásoby, stejně jako pohledávky představují vázané finanční prostředky. V této souvislosti je účelné počítat tento ukazatel nejen pro celkové zásoby, ale i pro jednotlivé položky, aby bylo možné odhalit ty složky zásob, které v podniku neproduktivně leží.

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{průměrný stav zásob}}{\text{průměrné denní tržby}} \quad (3.4)$$

Doba obratu pohledávek

Cílem ukazatele je stanovit průměrný počet dní, který uplyne mezi prodejem zboží na obchodní úvěr a přijetím peněz. Zájem každého podniku je dosáhnout co nejkratší doby splatnosti u úhrady pohledávky.

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{průměrný stav pohledávek}}{\text{průměrné denní tržby}} \quad (3.5)$$

Doba obratu krátkodobých závazků

Jedná se o velmi závažný ukazatel posuzování podniku. Představuje cennou informaci o době za jakou podnik splácí své závazky za dodavateli a může i signalizovat, zda podnik plní či neplní své povinnosti vůči dodavatelům nebo i státu. Je vhodné, aby splatnost závazků z obchodního styku byla minimálně na stejné hodnotě jako je hodnota splatnosti pohledávek podniku.

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{průměrný stav krátkodobých závazků}}{\text{průměrné denní tržby}} \quad (3.6)$$

Navíc se posuzuje vzájemný vztah mezi dobou obratu pohledávek a závazků. Většinou je pro podnik výhodné razantně vymáhat své pohledávky, ale být poněkud pomalejší při splácení vlastní závazků, a tím se vlastně nechat dofinancovat dodavateli. Ovšem možnosti diktovat si podmínky záleží na tržní síle podniku a jeho pozici.

Dále Komerční banka, a. s., požaduje po podniku přehled pohledávek a závazků z obchodního styku do doby splatnosti a především po době splatnosti, komentář k těmto položkám a návrh jejich řešení (například splátkový kalendář, konkurz, likvidace apod.). Banka také musí mít jistotu, že klient má vypořádány veškeré své závazky vůči státním orgánům (finanční úřad, správa sociální zabezpečení, zdravotní pojišťovna, obecní úřad, celní úřad. Tuto skutečnost společnost dokládá potvrzením od příslušných institucí.

Ukazatele zadluženosti

Aktiva podniku jsou financována buď z vlastních nebo cizích zdrojů. Ukazatele zadluženosti měří rozsah, v jakém podnik využívá pro svou činnost cizí kapitál.

Cizí kapitál je běžnou formou financování pro většinu podniků, nicméně důležitou skutečností pro hodnocení jeho použití je vztah mezi náklady na cizí kapitál a výnosností vlastního kapitálu. Tedy takzvaná finanční páka – použitím cizího kapitálu dochází ke zvýšení rentability vlastního kapitálu. Čím je firma zdluženější, tím je finanční páka vyšší. Zadluženost sama o sobě neznamena negativní charakteristiku podniku, nemusí nutně vést k potížím v likviditě. Avšak při příliš velkém podílu cizího kapitálu se věřitelé cítí ohroženi vyšší mírou rizika.

Celková zadluženost

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{úhrnný vložený kapitál}} \quad (3.7)$$

Ukazatel úrokového krytí

Ukazatel poskytuje informaci kolikrát EBIT (zisk před zdaněním + nákladové úroky) převyšuje nákladové úroky. Ukazatel je důležitý především u krátkodobých provozních úvěrů, u kterých reálně nedochází ke splácení jistiny. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím větší je schopnost podniku splácet úvěry, respektive možnost čerpat nový úvěr, případně vyšší limit. Za odpovídající se považuje alespoň trojnásobné převýšení EBIT nad nákladovými úroky.

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \frac{\text{Zisk před zdaněním + nákladové úroky}}{\text{nákladové úroky}} \quad (3.8)$$

Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity jsou ukazatele, jejichž pomocí lze sledovat zda a v jaké míře je podnik schopen dostát včas svým finančním povinnostem. Podnik je plně likvidní tehdy, má-li dostatečnou výši peněžních prostředků (nebo jejich ekvivalentů) na včasnou úhradu splatných dluhů.

Jako společný jmenovatel při výpočtu ukazatele likvidity se obvykle do vztahu dosazují krátkodobé závazky. Podle způsobu vyjádření čitatele, tj. vymezení likvidních prostředků (různé složky oběžných aktiv) se zpravidla rozlišují tři stupně likvidity.

Okamžitá likvidita (likvidita 1. stupně)

Jedná se o nejpřísnější vymezení, neboť vychází z nejužší definice likvidních aktiv. Do likvidních aktiv je zahrnut pouze finanční majetek (peníze v hotovosti, na běžných účtech a jejich ekvivalenty – krátkodobé cenné papíry, šeky)

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{pohotov\acute{e} pen\acute{e}\v{z}n\acute{i} prost\acute{r}edky}}{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}} \quad (3.9)$$

Pohotová likvidita (likvidita 2. stupně)

Tento ukazatel z oběžných aktiv vylučuje zásoby a ponechává v čitateli jen peněžní prostředky (v hotovosti a na běžných účtech), krátkodobé obchodovatelné cenné papíry a krátkodobé pohledávky (očistěné od těžko vymahatelných a pochybných pohledávek)

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{pohotov\acute{e} pen\acute{e}\v{z}n\acute{i} prost\acute{r}edky + kr\acute{a}tkodob\acute{e} pohled\acute{a}vky}}{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}} \quad (3.10)$$

U tohoto ukazatele se za dostatečnou bezpečnost pro krátkodobého věřitele považuje hodnota 0,8 – 1,4.

Běžná likvidita (likvidita 3. stupně)

V tomto ukazateli jsou likvidní aktiva chápána nejšířeji, a to jako veškerá oběžná aktiva. Je však potřeba prověřit kvalitu všech složek oběžných aktiv, ne všechna tato aktiva jsou stejně likvidní, některá jsou dokonce na peníze přeměnitelná obtížně či vůbec ne (například nedobytné pohledávky, neprodejné zásoby).

$$\text{B\acute{e}\v{z}n\acute{a} likvidita} = \frac{\text{ob\acute{e}\v{z}n\acute{y} majetek celkem}}{\text{kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}} \quad (3.11)$$

Pro rychlou orientaci se používá komparační hodnota okolo 2 (1,5 – 2,5), což znamená, že dvojnásobek oběžných aktiv ve srovnání s výškou závazků považuje krátkodobý věřitel za dostatečnou rezervu. Vyšší ukazatel likvidity však může mít i nežádoucí vliv. Nadměrná likvidita totiž znamená příliš velké vázání krátkodobých aktiv, což působí negativně na rentabilitu a případně i na rozvoj podniku.

- **Analýza cash flow**

Ve finanční analýze hraje cash flow významnou roli, protože umožňuje komplexní popis a vyhodnocení vlivu finančních toků na finanční situaci v podniku za určité období.

Komerční banka, a. s., zajímá především cash flow z provozní činnosti jako zdroj splácení úvěru. Cash flow z provozní činnosti vychází nejprve z hospodářského výsledku z běžné činnosti před zdaněním. Ten se postupně upravuje o nepeněžní výnosy a náklady a o položky, které nepatří do provozní činnosti. Rekonstrukce peněžních toků pak pokračuje s využitím údajů o změnách stavu oběžných aktiv a krátkodobých závazků.

Komerční banka, a. s., porovnává finanční sílu běžné činnosti podniku s výdaji. Tímto porovnáváním zjistí, jak je podnik schopen z vlastní finanční síly financovat investice, zajišťovat likviditu, splácet dluhy a rozdělovat zisky. Růst cash flow z provozní činnosti znamená lepší předpoklady k zajištění těchto činností.

3.2.3 Hodnocení klienta

Na základě provedené úvěrové analýzy ohodnotí banka finanční situaci klienta. Toto hodnocení vyjadřuje pravděpodobnost neplnění závazku hodnoceným klientem v horizontu dvanácti měsíců. Zohledňuje všechny hodnocené oblasti a vyjadřuje je v numerické škále, tj. převádí je do jednotlivých stupňů ratingu: 1, 2+, 2, 2-, 3+, 3, 3- 7+, 7, 7-, 8, 9, 10. Stupeň 1 představuje nejnižší míru rizika.

V následující tabulce je uvedena klasifikace klienta na základě hodnocení jeho finanční situace.

Tabulka č. 9: Klasifikace klienta dle finanční situace

Hodnocení klienta	Klasifikační stupeň	Kategorie pohledávek za klientem
1,2+,2,2-,3+,3,3-,4+,4,4-,5+,5,5-,6+,6	1	Standardní
6-,7+,7,7-	2	Sledované
8	3	Nestandardní
9	4	Pochybné
10	5	Ztrátové

Zdroj: interní materiály Komerční banky, a.s.

- Standardní pohledávkou se rozumí pohledávka, o jejímž úplném splacení není důvodu pochybovat, splátky jistiny a příslušenství nejsou po splatnosti déle než 30 dní, žádná z pohledávek za dlužníkem nebyla v posledních 2 letech z důvodu zhoršení jeho finanční situace restrukturalizována.
- Sledovanou pohledávkou se rozumí pohledávka, jejíž úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka pravděpodobné. Splátky jistiny nebo příslušenství jsou hrazeny s dílčími problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 90 dní, žádná z pohledávek za dlužníkem nebyla v posledních 6 měsících z důvodu zhoršení jeho finanční situace restrukturalizována.
- Nestandardní pohledávkou je pohledávka, jejíž úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nejisté, částečné splacení je však vysoce pravděpodobné, splátky jistiny jsou hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 180 dní.
- Pochybná pohledávka znamená pohledávku, jejíž úplné splacení je vysoce nepravděpodobné, částečné splacení je možné a pravděpodobné, splátky jsou hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 360 dní.
- Ztrátovou pohledávkou se rozumí pohledávka, jejíž úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nemožné, předpokládá se, že tato pohledávka nebude uspokojena nebo bude uspokojena pouze částečně ve velmi malé částce, splátky jistiny jsou po splatnosti déle než 360 dní, za ztrátovou

pohledávku se také považuje: pohledávka za dlužníkem ve vyrovnávacím řízení a pohledávka za dlužníkem, na jehož majetek byl prohlášen konkurz.

Mezi klasifikační kritéria patří:

- finanční situace dlužníka – stanovuje se na základě hodnocení klienta vyjádřeného stupněm ratingu;
- předkládání informací – informace o tom, zda klient předkládá účetní výkazy ve smluvně stanoveném rozsahu a termínech;
- splátková disciplína – informace o počtu dnů po splatnosti na úvěrových nebo běžných účtech klienta;
- restrukturalizace pohledávek – informace o tom, zda proběhla vynucená restrukturalizace pohledávky z důvodu zhoršené situace klienta a o době od jejího provedení;
- konkurz, vyrovnání, likvidace, nucená správa.

Výše popsaná klasifikační kritéria je třeba vyhodnotit a klienta zařadit do příslušného klasifikačního stupně. Toto hodnocení naleznete v tabulce číslo 10.

Tabulka č. 10: Hodnocení klasifikačních kritérií

Název kritéria	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3	Skupina 4	Skupina 5
Fin. situace	Kód 1	2	3	4	5
Předkládání informací	< 180 dnů	180 – 360	> 360	> 360	> 360
Splátková disciplína	< 31 dnů	31 – 90	91 – 180	181 - 360	> 360
Restrukturalizace	> 2 roky	2 roky – 6 měsíců	< 6 měsíců	x	x
Konkurz, atd.	NE	x	x	x	ANO
Výsledná klasifikace	1	2	3	4	5

Zdroj: interní materiály Komerční banky, a. s.

Pro expertní stanovení klasifikace je možné jako jeden ze zdrojů informací využít také rating stanovený agenturami S&P / Moody's / Fitch atd., který naleznete v příloze.

Komerční banka, a.s., poskytuje úvěry klientům zařazeným do klasifikačního stupně 1 (nebo skóringového pásma A nebo B dle ratingu stanoveným agenturami S&P / Moody's / Fitch), některé druhy úvěrů banka nabízí i klientům zařazeným do klasifikačního stupně 2 (skóringové pásmo C), ovšem po těchto klientech banka požaduje splnění dalších kritérií (například klient musí podnikat minimálně 3 roky a po celou dobu vést u KB běžný účet, úvěr musí být zajistit kvalitnějšími zajišťovacími instrumenty a navíc se vyšší úvěrové riziko odrazí ve vyšší úrokové sazbě úvěru)

3.3 Uzavření úvěrové smlouvy

Pokud klient vyhoví příslušným podmínkám banky a jeho žádost o úvěr je posouzena kladně, vystaví úvěrové oddělení Návrh na poskytnutí úvěrového obchodu.. Návrh slouží k označení účastníků smlouvy, stanovení úrokové sazby a cen úvěrového obchodu a k formulování znění podmínek, za nichž je banka ochotna úvěr poskytnout. Pracovním úvěrového oddělení předloží Návrh řediteli úvěrového oddělení nebo řediteli pobočky (či jiné pověřené osobě), který svým podpisem potvrdí realizaci úvěru.

Poté může následovat další dílčí krok úvěrového procesu – uzavření úvěrové smlouvy.

Smlouvu o úvěru uzavírá banka z pozice věřitele a klient z pozice dlužníka (příjemce úvěru). Smlouva o úvěru musí mít písemnou podobu a je upravena v zákoně č. 513/91 Sb., Obchodní zákoník.

Dle obchodního zákoníku se v úvěrové smlouvě věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit sjednané úroky.

Základní náležitosti úvěrové smlouvy:

- 1) určení smluvních stran – banka (věřitel) a klienta (dlužník);
- 2) výše úvěru a měna;
- 3) účel úvěru – sjednávání pouze u účelových úvěrů;
- 4) výše a způsob stanovení úrokové sazby;
- 5) termíny, částky a způsob čerpání úvěru;
- 6) termíny splácení úvěru a úroků, způsob úhrady splátek;
- 7) doba splatnosti úvěru;
- 8) způsob zajištění úvěru;
- 9) specifické podmínky a ujednání.

[3]

ad 4) Úrokové sazby a jejich konstrukce

Komerční banka, a. s., nabízí podnikatelské úvěry, u nichž je úroková sazba stanovena jako pohyblivá nebo pevná. Tyto úvěry jsou určeny jen pro právnické osoby a fyzické osoby podnikatele.

Podnikatelské úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou

Jedná se o úvěry, jejichž úročení je vázána na tržní indexovou sazbu (například PRIBOR, EURIBOR, LIBOR – obecně IBOR), nebo na referenční sazbu KB (RS KB), případně ještě na kontokorentní referenční sazbu KB (KRS KB).

Referenční sazbu KB a kontokorentní referenční sazbu KB stanovuje Komerční banka, a.s. a jsou odvozeny od sazeb českého mezibankovního trhu depozit – PRIBOR. Úroková sazba úvěru je tvořena součtem RS KB nebo KRS KB a odchylky. Úroková sazba se mění při každé změně RS KB nebo KRS KB, výše odchylky je neměná.

U podnikatelských úvěrů s pohyblivou úrokovou sazbou vázanou na PRIBOR je úroková sazba úvěru tvořena součtem zvolené sazby PRIBOR a odchylky. PRIBOR musí být zvolen s ohledem na dobu trvání obchodu. PRIBOR je úroková sazba kótovaná na českém mezibankovním trhu depozit. Úroková sazba úvěru se mění vždy po uplynutí období vycházejícího ze zvolené sazby PRIBOR (například po uplynutí každých 6 měsíců při zvolení 6M PRIBOR).

Pohyblivá úroková sazba se používá u krátkodobých a střednědobých úvěrů, dále u kontokorentních a revolvingových úvěrů.

Podnikatelské úvěry s pevnou úrokovou sazbou

Úroková sazba je stanovena jako pevná po dobu platnosti úrokových podmínek uvedených ve smlouvě o úvěru. Používá se především u dlouhodobých úvěrů.

ad 8) Způsob zajištění úvěru

Způsob zajištění určuje bance možnosti, jak může uhradit svoji pohledávku z poskytnutého úvěru v případě, že dlužník úvěr nesplatí.

Úvěr lze zajistit standardními zajišťovacími prostředky, k nimž patří zejména:

- ručení třetí osobou;
- bankovní záruka, například záruka Českomoravské záruční a rozvojové banky;
- zástavní právo k nemovitostem;
- zástavní právo k věci movité;
- zástavní právo k souboru věcí movitých;
- zástavní právo k pohledávce;
- zajišťovací převod práva;
- pojištění Exportní garanční a pojišťovací společnosti;
- krycí blankosměnka.

3.4 Čerpání podnikatelského úvěru

Způsob čerpání úvěru a lhůta, ve které může dlužník úvěr čerpat je stanoven ve Smlouvě o poskytnutí úvěru. Po jejím podpisu dojde ve sjednaném termínu k uvolnění částky úvěru.

Úvěr lze čerpat:

- jednorázově (například koupě nemovitosti, strojů);
- postupně (v případě výstavby);
- opakovaně (v případě revolvingového nebo kontokorentního úvěru).

Úvěr se čerpá k přímému zaplacení potřeb. Banka může peněžní prostředky zasílat na účet přímo dodavateli nebo může na základě předložených dodavatelských faktur, kupních smluv a dalších dokumentů převádět peněžní prostředky přímo na účet svého klienta. Nelze-li úvěr takto účelově použít, převádí se peněžní prostředky na běžný účet klienta. Účelovost pak banka ověřuje následně, například na základě účetních výkazů předložených klientem. Čerpání úvěru je omezeno skutečně vynaloženými náklady na pořízení. [1]

3.5 Monitorování úvěru

Monitorování klienta představuje základní nástroj kontroly ohodnocení rizika spojeného s úvěry poskytnutými konkrétnímu klientovi.

Monitorování je průběžný proces systematického sledování vývoje finanční a obchodní situace, vlastnické struktury a chování klientů a dodržování podmínek úvěrové smlouvy. Cílem je identifikovat včas problematické úvěrové případy a po vyhodnocení jejich dopadu do rizika banky přijmou adekvátní opatření. Na základě průběžně

získávaných informací (pokud možno i dohlídky v místě podnikání) je celkové hodnocení klienta prováděno nejméně dvakrát do roka.

V rámci průběžného sledování klienta (monitorování) obchodní místo získává informace z vnitřních zdrojů, od klienta i ostatních vnějších zdrojů. Při získávání informací je třeba se zaměřit především na následující oblasti:

- bankovní informace – (ne)plnění smluvních podmínek, dodržování schváleného kreditního limitu, záznam o klientovi v Registru rizikových subjektů, a jiné;
- finanční situace klienta – ohodnocení aktuální finanční situace klienta stupněm ratingu (zhoršení klasifikace), hodnoty rizikových faktorů (finančních ukazatelů), nárůst podrozvahových závazků klienta, změna hodnoty aktiv;
- obchodní situace klienta – konkurenceschopnost, poptávka, klíčoví dodavatelé nebo odběratelé, rizika spojená s odvětvím;
- vlastnické vztahy – změny ve vlastnictví, v managementu;
- osobní situace klienta – převod majetku, dlouhodobá nemoc, rozvod a podobně;
- ostatní informace – vyjádření auditora, rating externí ratingové agentury, cena akcií klienta na finančním trhu, soudní řízení;
- kvalita a likvidita zajištění.

U získaných negativních informací obchodní místo neprodleně vyhodnocuje jejich závažnost s cílem:

- zjistit příčiny;
- detailně analyzovat problém;
- rozhodnout, zda bude klient nadále plnit své závazky vůči bance bez jejího aktivního zákroku nebo se jedná o klienta s problémy přechodného (klient přechází do programu restrukturalizace dluhu) nebo trvalého charakteru (klient přechází do fáze vymáhání) a banka bude zapojena do jejich řešení.

3.6 Splácení úvěru a ukončení úvěrové smlouvy

Způsob splácení úvěru je sjednán v úvěrové smlouvě. Splácení úvěru může být v konkrétních případech přizpůsobeno potřebám klienta i podmínkám banky poskytující úvěr. Základní způsoby splácení:

- jednorázově – úvěr splacený jednorázově v době splatnosti, úroky jsou však splatné na konci sjednaných period;
- postupně – klient splácí úvěr průběžně, buď pravidelně nebo nepravidelně ze svých příjmů;
- postupně anuitně – úvěr se splácí v pravidelných splátkách – anuitách, které jsou po celou dobu splácení ve stejné výši, mění se pouze jejich struktura z hlediska podílu úmoru a úroku.

U revolvingového úvěru se jistina splácí jednorázově k datu splatnosti úvěru, u kontokorentního úvěru k datu splatnosti úvěru klient vyrovná debetní zůstatek.

Úvěrová smlouva může zaniknout některým z následujících způsobů:

- splněním smlouvy – řádné splacení úvěru včetně úroků;
- dohodou mezi bankou a klientem;
- odstoupením od smlouvy – banka může odstoupit od smlouvy, nebyla-li splněna některá ze smluvních podmínek, například byl úvěr použit v rozporu s účelem ve smlouvě, dlužník je v prodlení s více než 2 splátkami a jiné;
- výpovědí, kterou může podat každá z obou stran.

[1]

4. Zpracování případové studie na základě provedené analýzy

Společnost, která poskytla finanční výkazy pro zpracování případové studie, si nepřála zveřejnit své identifikační údaje. Proto je tato studie vytvořena pro fiktivní firmu.

4.1 Informace o společnosti

Obchodní firma:	Czech Bijoux, s. r. o.
Sídlo:	Liberecká 485/28, Jablonec nad Nisou
Identifikační číslo:	275 38 125
Právní forma:	společnost s ručením omezeným
Den vzniku:	20. července 2005

Předmět podnikání:

- velkoobchod;
- specializovaný maloobchod;
- výroba bižuterních polotovarů, bižuterie, skleněných částí v rámci činnosti volné;
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej;
- obchodní, zprostředkovatelská a obstaravatelská činnost;
- umělecko-řemeslné zpracování kovu;
- balicí činnosti.

Společníci:

- Ing. Antonín Pavelka
- Kateřina Večerníková

Oba společníci jsou zároveň i jednateli (statutárním orgánem firmy). Každý z jednatelů je oprávněn jednat a podepisovat jménem společnosti samostatně.

Základní kapitál: 200 000,- Kč

Společnost je klientem Komerční banky, a. s., již od začátku svého podnikání v roce 2005. Má u ní veden podnikatelský běžný účet. Stávající úvěrová angažovanost společnosti u Komerční banky je v celkové výši 9 500 tisíc Kč, přičemž ve výši 5 500 tisíc Kč je tato angažovanost čerpána formou hypotečního úvěru, jehož účelem byl nákup nemovitosti v Jablonci nad Nisou na obchodní činnost společnosti. Zbylé 4 milióny Kč jsou čerpány formou kontokorentního úvěru. Další úvěrovou angažovanost má firma u dvou leasingových společností (MB leasing a Citroen leasing), celkově ve výši 2 145 tisíc Kč.

V současné době společnost Czech Bijoux, s. r. o., žádá Komerční banku o navýšení kontokorentního úvěru o 1 milión Kč, tj. celkově na 5 miliónů Kč. Kontokorentní úvěr je úvěr krátkodobý, slouží k financování výkyvů v oběžných prostředcích klienta a je poskytován na podnikatelském účtu vedeném v českých korunách. Povolený debet na účtu umožňuje klientovi čerpat finanční prostředky na účtu do předem sjednaného limitu záporného zůstatku. Svůj požadavek společnost zdůvodňuje potřebou pokrytí výkyvu finančních prostředků při realizaci dotací. Dotace z úřadu práce klient dostává vypláceny čtvrtletně, vždy první měsíc po ukončení čtvrtletí. K ultimu roku se prodlužuje včasnost zaslání těchto finančních prostředků vlivem nedostatku rezerv ve státním rozpočtu.

Společnost zvolila navýšení kontokorentního úvěru především z důvodu potřeby pokrýt neočekávané výkyvy v provozním kapitálu finančními prostředky. Tento úvěr je neúčelový a je poskytován přímo na běžném účtu společnosti, proto má společnost vždy potřebné prostředky „po ruce“. Každou došlou platbou na účet se úvěr snižuje a je možné tak čerpat finanční prostředky opakovaně. Přestože je úroková sazba u kontokorentního úvěru vyšší než například u Profi úvěru, společnost platí pouze za prostředky, které si skutečně půjčila. Navíc čerpá kontokorentní úvěr jen velmi zřídka, proto je pro ní tento úvěr nejlevnější. Jelikož společnost už tento úvěr má, a požaduje pouze jeho navýšení, nepřibude jí další poplatek za vedení úvěrového účtu.

Společnost nabízí k zajištění kontokorentního úvěru zástavní smlouvu k nemovitosti v hodnotě 5 500 tis. Kč a krycí blankosměnku s avalem fyzických osob Ing. Antonína Pavelky a Kateřiny Večerníkové, každý do plné výše pohledávky banky.

Žádost společnosti Czech Bijoux, s. r. o., o navýšení kontokorentního úvěru je uvedena v příloze č. 2.

Cílem této kapitoly je zhodnocení kvality (úvěrovatelnosti) společnosti Czech Bijoux, s. r. o., s ohledem na skutečnost, že Komerční banka, a. s., na základě podobného hodnocení stanoví míru podstupovaného rizika, která rozhodne o poskytnutí finančních prostředků.

4.2 Nefinanční analýza

Nefinanční analýza zahrnuje tu část informací o společnosti, které jsou důležité pro vytvoření reálného pohledu na prostředí ve kterém se společnost pohybuje. Nehledě na jejich vysvětlující charakter, jenž bývá velmi výrazně spojen právě s finanční analýzou jako takovou.

Nefinanční analýza je provedena na základě písemných informací z Žádosti o úvěr a dalších vstupních listů a doplňujících informací sdělených klientem při osobním kontaktu.

4.2.1 Podnikatelská činnost

- Historie společnosti:

Společnost Czech Bijoux, s. r. o., byla založena 20. července 2005 se základním kapitálem 200 tisíc korun. Sídlo společnosti je v Jablonci nad Nisou. Záměrem společnosti je především zviditelnit jméno jablonecké bižuterie nejen v Čechách, na Moravě, na Slovensku, ale i v zahraničí.

Přestože je tato společnost velmi mladá, v každém období vytváří zisk a snižuje svou zadluženost.

- **Předmět činnosti:**

Klient podniká v odvětví bižuterie, hlavní činností firmy je již od založení provozování velkoobchodu s bižuterií. Vedlejšími činnostmi jsou kromě provozování maloobchodu také výroba bižuterních polotovarů, bižuterie, skleněných částí a umělecko-řemeslné zpracování kovu.

Zaměření společnosti z hlediska předmětu činnosti je velmi specifické a lze ho tak považovat za rizikovou skutečnost, která může při větším výskytu konkurence v této oblasti a vzhledem k úzkému spojení s módními trendy působit jako negativní fakt.

- **Trendy trhu:**

- opakující se výkyvy odbytu;
- úzké spojení předmětu činnosti s módními trendy;
- tlak na snižování cen;
- konkurence lacinějšího, ale obvykle ne kvalitnějšího zboží (Čína, Hongkong, Tunis);
- odliv části výroby na Ukrajinu, sever Afriky, Čína.

4.2.2 Management a struktura společnosti

- **Klíčové pozice:**

Společnost je vlastněna dvěma společníky. Společníky jsou: Ing. Antonín Pavelka s podílem ve společnosti 60 % a Kateřina Večerníková s podílem 40 %. Oba společníci se aktivně podílejí na řízení společnosti na různých pozicích: Ing. Antonín Pavelka je jednatelem, sjednává kontakty s dodavateli a odběrateli (především zahraničními), paní Kateřina Večerníková je jednatelkou, zabezpečuje provoz v provozovně a jiné. Další klíčovou osobou ve firmě je paní Andrea Zavadská, která zpracovává účetnictví.

Jako jednoznačně pozitivní lze hodnotit aktivní podíl obou společníků na řízení společnosti a tedy jejich angažovanost na fungování a rozvoji společnosti.

- **Schopnosti managementu:**

Schopnosti managementu lze hodnotit kladně, především v osobě pana Ing. Antonína Pavelky, který má dlouholeté zkušenosti v oboru. Před rokem 2005 působil patnáct let ve společnosti Jablonex Group, a. s. Současně má i dostatečné zkušenosti a kontakty v oblasti zaměstnávání zdravotně postižených.

- **Stabilita managementu:**

Vzhledem k majetkové struktuře lze předpokládat velkou stabilitu managementu. Spolupráce s jednatelem je na velmi dobré úrovni, podklady jsou předávány vždy řádně a včas.

4.2.3 Odběratelské vztahy

Sedmdesát pět procent obrátu firmy představuje export bižuterie a bižuterních polotovarů, hlavním odbytištěm jsou Spojené státy americké. Ing. Antonín Pavelka pravidelně sám dojednává ve Spojených státech amerických kontrakty. Dalšími oblastmi odbytu je Německo a v poslední době Japonsko.

Dále firma dodává své výrobky do obchodních řetězců, zásobuje téměř tisíc prodejců od malých prodejen, prodejních jednotek přes butiky a specializované prodejny v hotelích, v turistických centrech, pěších zónách a podobně. Společnost má také své dvě prodejny v Jablonci nad Nisou a v Praze.

Výhodou pro společnost je vybudovaná velká a stabilní síť odběratelů, čímž se společnost stává poměrně nezávislou. Při výpadku jednoho či několika odběratelů společnosti nehrozí závažnější problémy.

4.2.4 Dodavatelské vztahy

Dodavatelsky je společnost zabezpečena řadou drobnějších dodavatelů. Jedná se především o menší výrobce bižuterie z libereckého kraje. Společnost je také výhradním dovozcem vlasových doplňků od společnosti Angel z Francie. Dále dováží šperky z Paříže, Milána a Londýna.

Společnost je v oblasti dodavatelů dobře zabezpečena a není zde výrazně negativní skutečnost. Nicméně u některých dodavatelů (především menších firem) je nezbytná dřívější úhrada, čímž je vytvářen tlak na dostatečné finanční krytí. Tato potřeba společnosti zabezpečit včasnou úhradu svým dodavatelům (dříve než obdrží úhradu od svého odběratele) vytváří prostor pro nabídku banky na překlenutí tohoto „tokového“ nesouladu prostřednictvím provozních úvěrů (revolvingový, kontokorentní).

4.2.5 Konkurenční prostředí

V oboru je velmi vysoká konkurence a to především ze strany velkých výrobců a velkoobchodů jako je například Jablonex Group, a. s., Marko bijou, s. r. o., Bižuterie Zyta a podobně.

Silnou konkurenci, především cenovou, představují také asijské státy (Čína, Hongkong). Tyto státy konkurují nižší cenou, ovšem ne kvalitou.

S ohledem na vymezení konkurence a prakticky stálý okruh odběratelů lze hodnotit konkurenční pozici společnosti Czech Bijoux, s. r. o., jako stabilizovanou.

4.2.6 Zhodnocení dosavadních zkušeností banky se společností

Komerční banka, a. s., je hlavní bankou společnosti Czech Bijoux již od jejího založení v roce 2005. Díky tomu si banka nashromáždila informace o klientovi, jeho schopnostech, finanční spolehlivosti, obchodní pověsti.

Komerční banka společnosti poskytla hypoteční úvěr ve výši 5 500 tisíc Kč a kontokorentní úvěr ve výši 4 000 tisíc Kč. Dále je klient úvěrován také dvěma leasingovými společnostmi.

Na základě informací od těchto leasingových společností a vlastních zkušeností banky s klientem není Komerční bance známa žádná delikvence ve splácení úvěrové angažovanosti. Jednání bylo vždy korektní, podklady (finanční a nefinanční informace) pro monitorování společnosti byly předkládány včas a ve velmi dobré kvalitě.

4.2.7 Hodnocení společnosti na základě nefinanční analýzy

Prostředkem hodnocení nefinanční (ale i finanční) analýzy je v Komerční bance, a. s., zjednodušená forma SWOT analýzy. SWOT analýza hodnotí slabé a silné stránky podniku, příležitosti a hrozby. V Komerční bance se tato analýza omezuje na oblast silných a slabých stránek.

- Silné stránky společnosti:
 - zkušený management;
 - zkušenosti z podnikání z význačné a úspěšné společnosti;
 - zavedené kontakty (jak ve sféře obchodu, tak dobrá orientace při zaměstnávání zdravotně postižených občanů);
 - ověřené fungování chráněné dílny (dotace státu).

- Slabé stránky společnosti:
 - velká konkurence v oboru.

Na základě uvedených skutečností je klient hodnocen kladně. Společnost představuje velmi bonitního klienta, který vytváří vysoké zisky vlivem přijatých dotací. Zisk za rok 2006 činí 15,2 mil. Kč. Ze zisku roku 2005 (činnost pouze část roku) ponechala společnost přibližně polovinu zisku ve vlastních zdrojích a spolu s vytvořeným ziskem za rok 2006 dochází k postupnému snižování zadluženosti.

Vzhledem k zaměstnávání pracovníků se zdravotním postižením získává klient ročně významné objemy dotací a možnost uplatnění slevy na dani z příjmů.

4.3 Finanční analýza

Finanční analýza společnosti Czech Bijoux, s. r. o. bude provedena na základě konečných i průběžných výkazů (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, cash flow) za rok 2005 a 2006 (příloha č. 3). Průběžné výkazy jsou použity z důvodu krátké podnikatelské činnosti společnosti (společnost byla založena 20. července 2005). Konečné výkazy za necelé dva roky činnosti by v některých případech nemuseli mít dostatečnou vypovídací schopnost a prezentovat proměnlivost hodnot v průběhu roku.

4.3.1 Rozdílové ukazatele

Důležitým rozdílovým ukazatelem je pro Komerční banku, a. s., čistý pracovní kapitál představující objem volných prostředků, který zůstane společnosti k dispozici po úhradě všech běžných závazků. Struktura vypovídá o strategii společnosti při financování své činnosti a přístupu k riziku.

Tabulka č. 10: Čistý pracovní kapitál (údaje v tis. Kč)

	2005	2006
Oběžná aktiva	8 079	20 716
Krátkodobé závazky	5 489	8 064
ČPK	2 590	12 652

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

$$\text{Čistý pracovní kapitál} = \text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobé závazky} \quad (4.1)$$

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že výše čistého pracovního kapitálu dosahuje za sledované období dobré (kladné) hodnoty a dochází k jejímu růstu. Zdrojem financování oběžného majetku společnosti Czech Bijoux, s. r. o., je dosažený zisk.

4.3.2 Poměrové ukazatele

Poměrové ukazatele pomáhají srovnávat hodnotu dvou a více absolutních ukazatelů a analyzovat jejich vývoj v čase. Mezi poměrové ukazatele patří ukazatel likvidity, aktivity zadluženosti a rentability. Jejich vypovídací hodnota je použitelná při analýze téměř každého podnikatelského prostředí. Údaje k poměrovým ukazatelům jsou čerpány z průběžných finančních výkazů společnosti. Tyto průběžné finanční výkazy jsou sestavovány k poslednímu dni každého čtvrtletí.

4.3.2.1 Ukazatele likvidity

Schopnost podniku splácet své dluhy je jednou ze základních podmínek jeho existence. Posouzení jejího minulého průběhu patří mezi klíčové charakteristiky finanční analýzy.

Tabulka č. 11: Ukazatele likvidity

Likvidita	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
Okamžitá	0,14	0,82	0,16	0,17	0,33
Pohotová	1,16	4,12	2,59	1,45	2,01
Běžná	1,47	4,94	3,23	1,89	2,57

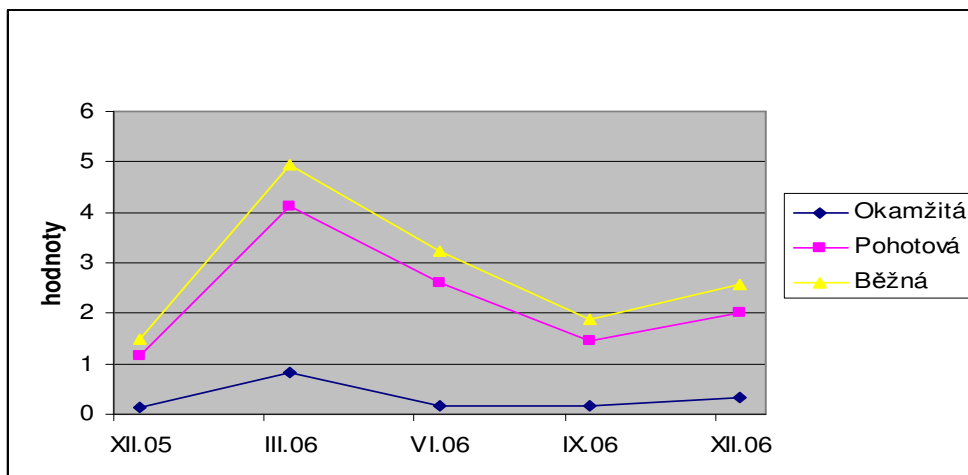
Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ukazatele běžné a pohotové likvidity dosahují v průběhu roku velmi příznivých hodnot – nejnižší hodnota za tyto dva ukazatele je ve výši 116 % (index 1,16) k 12/2005 a i tato hodnota je dobrým výsledkem.

Peněžní likvidita jako nejpřísnější ukazatel dosahuje kolísavých hodnot., které potvrzují náročnost zabezpečení dostatečného množství finančních prostředků v průběhu roku. Pohledávky z obchodního styku jsou hrazeny později než je potřeba uhradit závazky vůči dodavatelům, čímž je působeno toto kolísání.

Výrazný výkyv hodnot ukazatelů likvidity představuje období prvního čtvrtletí roku 2006. Tento výkyv lze vysvětlit pokrytím potřeby finančních prostředků pozdější realizací dotací. Dotace z úřadu práce klient dostává vypláceny čtvrtletně, vždy první měsíc po ukončení čtvrtletí. Ovšem na přelomu roku se tento termín prodlužuje vlivem nedostatku rezerv ve státním rozpočtu. Průběh vývoje ukazatelů okamžité, pohotové a běžné likvidity je zakreslen v grafu č.2.

Graf č.2: Vývoj hodnot ukazatelů likvidity

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

Pro komplexní hodnocení jsou důležité především ukazatele pohotové a běžné likvidity. Oba dva ukazatele dosahují dobrých až nadprůměrných hodnot, což svědčí o zabezpečení krytí obchodních závazků. Jejich hodnoty jsou dobrým signálem pro jakéhokoliv věřitele, neboť společnost je schopna uhradit své závazky.

Ovšem vyšší ukazatele likvidity mohou mít i nežádoucí vliv. Nadměrná likvidita totiž znamená příliš velké vázání krátkodobých aktiv, což působí negativně na rentabilitu a případně i na rozvoj podniku.

4.3.2.2 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity zachycují relativní vázanost kapitálu v jednotlivých formách aktiv. Z určitého specifického pohledu zachycují provozní cyklus společnosti a především efektivní hospodaření s aktivy společnosti.

Tabulka č. 12: Ukazatele aktivity (ve dnech)

	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
DO zásob	78,30	54,30	80,70	106,10	144,80
DO krátkod. Pohledávek	63	60,10	75,90	38,90	90

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

Nejzajímavější hodnoty ve výše uvedené tabulce jsou u doby obratu zásob. Všechny hodnoty jsou příliš vysoké a navíc vykazují stále rostoucí tendenci. V posledním období činí doba obratu zásob dokonce 144,80 dní. Jedná se o zásoby, které ačkoliv nepodléhají zkáze, jsou udržovány na úrovni, která způsobuje zbytečné vázání finančních prostředků v zásobách. V této souvislosti je potřeba spočítat tento ukazatel nejen pro celkové zásoby, ale také pro jednotlivé složky, aby bylo možné odhalit ty složky zásob, které v podniku neproduktivně leží.

Doba obratu pohledávek vykazuje kolísavé hodnoty. Tyto hodnoty vypovídají o době, po kterou jsou vázány finanční prostředky společnosti v pohledávkách za odběrateli. Vzhledem k tomu, že sedmdesát pět procent odběratelů společnosti je zahraničních, je v tabulce uvedená doba obratu pohledávek hodnocena jako poměrně optimální.

4.3.2.3 Ukazatele zadluženosti

Prostřednictvím ukazatelů zadluženosti lze zjistit rozsah, v němž společnost využívá pro svou činnost cizí kapitál. Na rozdíl od ukazatelů likvidity a aktivity, které se zabývají zejména krátkodobějším pohledem na společnost, jsou ukazatele zadluženosti zaměřeny na dlouhodobé fungování podniku a na jeho dlouhodobou schopnost plnit své závazky a poskytovat tak určitou míru jistoty svým věřitelům.

Mezi nejdůležitější ukazatele zadluženosti pro Komerční banku, a.s., patří ukazatel celkové zadluženosti a ukazatel úrokového krytí.

Tabulka č. 13: Ukazatele zadluženosti

	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
Celková zadluženost (v %)	63,60	50,80	58,40	45,80	43,40
Zadluženost v tisících Kč	5 489	6 350	11 718	10 765	12 991
Úrokové krytí (jednotky)	114,96	-	292,74	124,32	92,18

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{úhrnný vložený kapitál}} \quad (4.2)$$

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{\text{Zisk před zdaněním} + \text{nákladové úroky}}{\text{nákladové úroky}} \quad (4.3)$$

Z výše uvedené tabulky číslo 13 je zřejmé, že hodnota celkové zadluženosti dosahuje nejlepší hodnoty na konci čtvrtého čtvrtletí roku 2006 ve výši 43,40 % a naopak nejhorší výsledek dosahuje společnost v začátcích své obchodní činnosti a to ve výši 63,60 %. Z tabulky lze také vyčíst neustálý trend ve snižování celkové zadluženosti, tedy snižování podílu cizího kapitálu na celkovém vloženém kapitálu. Tento fakt je způsoben rozdílností ve výsledcích hospodaření. Společnost vykazuje v každém období poměrně vysoký růst zisku, čímž dochází k zvyšování hodnoty vlastního kapitálu, který významně ovlivňuje výpočet ukazatele zadluženosti.

K snižování ukazatele celkové zadluženosti dochází navzdory zvyšování absolutního ukazatele zadluženosti. V prvních dvou obdobích se zadluženost pohybuje na poměrně konstantní úrovni, v následujícím období však skokově vzroste. Na tento výkyv má vliv především skutečnost, že společnost je nucena financovat svou činnost z cizích

zdrojů. V tomto období použila společnost na nákup nemovitosti určené pro obchodní činnost hypoteční úvěr Komerční banky, a. s., ve výši 5 500 tisíc Kč. Dále společnost využívá kontokorentní úvěr u stejné banky ve výši 4 000 tisíce Kč. Tento úvěr společnost využívá pro krátkodobé vykrytí rozdílů mezi splatností pohledávek a závazků a také k vykrytí výkyvu finančních prostředků při realizaci dotací. V případě kontokorentního úvěru se však do zadluženosti nezapočítává celková výše debetního limitu, ale pouze skutečně čerpaná část. Společnost také čerpá úvěry od dvou leasingových společností.

Ukazatel úrokového krytí vychází při svém stanovení z výsledku hospodaření. V případě ztrátového hospodaření společnosti by byly hodnoty ukazatele záporné. Jedná se o velmi nepříznivou situaci, kdy společnost nemá na úhradu úroků svému věřiteli. Společnost Czech Bijoux, s. r. o., však vykazuje velmi příznivé hodnoty ukazatele úrokového krytí. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím větší je schopnost podniku splácet úvěry, respektive čerpat nový úvěr, případně vyšší limit. Nejvyšší hodnoty ukazatele dosáhla společnost v období 6/06, kdy zdvojnásobila zisk při nízkých nákladových úrocích. V dalších obdobích tento ukazatel klesá vzhledem k nutnosti pokrýt úrokové náklady spojené s bankovními úvěry a leasingem.

Dle mého názoru společnost vykazuje velmi vysoké hodnoty ukazatele úrokového krytí a tudíž, i přes pokles tohoto ukazatele, lze doporučit navýšení úvěrového limitu.

Dále Komerční banka, a. s., také sleduje, zda společnost plní své závazky k okresní správě sociálního zabezpečení (dále OSSZ). Tyto závazky jsou uvedeny v tabulce číslo 13.

Tabulka č. 14: Závazky k okresní správě sociálního zabezpečení (v tisících Kč)

	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
Závazky k OSSZ	143	481	527	541	725

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

Dle ověřeného potvrzení od okresní správy sociálního zabezpečení, které bylo přiloženo k žádosti o úvěr, společnost Czech Bijoux, s. r. o., platí své závazky včas a v plné výši.

4.3.2.4 Ukazatele rentability

Generování zisku patří k základním úkolům společnosti, nicméně hodnocení velikosti zisku a tedy úspěšnosti hospodaření, bez vazby na ostatní související skutečnosti, může být zavádějící. Z tohoto důvodu se používají ukazatele rentability, které umožňují zhodnotit dosahování zisku komplexně a v souvislostech.

Ukazatele rentability poměřují celkový zisk s výší podnikových zdrojů, jichž bylo užito k jeho dosažení. Avšak podnikové zdroje lze definovat různými způsoby. Základním ukazatelem je rentabilita úhrnných vložených prostředků (ROA) a také rentabilita vlastního kapitálu (ROE). Někdy jsou tyto ukazatele doplňovány například ukazatelem rentability tržeb či ukazatelem rentability dlouhodobého kapitálu.

Tabulka č. 15: Ukazatele rentability (v %)

	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
ROA	82,40	96,30	66,10	62,90	51,40
ROE	224,70	195,90	158,40	115,10	89,80

Zdroj: rozvaha 2005 a 2006, vlastní zpracování

Při hodnocení ukazatelů výnosnosti (rentability) je zřejmé, že společnost vykazuje ziskovou činnost, u všech ukazatelů byly dosaženy vysoké kladné hodnoty. Nicméně lze dobře pozorovat postupné zhoršení ukazatelů, nejnižší hodnoty jsou stanoveny v posledním období. Tento trend je způsoben růstem hospodářského výsledku, který společnost téměř celý vkládá do své obchodní činnosti, čímž dochází k zvyšování vlastního kapitálu i k zvyšování úhrnných vložených prostředků.

Ukazatele výnosnosti hrají významnou roli při hodnocení společnosti z pohledu věřitele, neboť vypovídají o úspěšnosti podnikatelské činnosti. Ve všech obdobích jsou vykazovány velmi dobré výsledky, které svědčí o schopnosti společnosti dosahovat zisk. Dle mého názoru u této společnosti existuje pouze minimální riziko neplnění závazků vůči bance.

4.3.3 Rozbor výkazu zisku a ztráty

V tabulce číslo 16 jsou uvedeny nejdůležitější ukazatele hodnocení finanční situace společnosti, které je možné získat rozбором průběžných výkazů zisku a ztráty (viz příloha číslo 3).

Tabulka č. 16: Rozbor výkazu zisku a ztráty

	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
Obchodní marže z tržeb (v %)	49,20	48,10	43,50	46,60	47,20
Přidaná hodnota z tržeb (v %)	24,60	36,20	28	28,30	24,60
Tržby celkem (v tis. Kč)	3 286	3 178	6 142	9 059	11 326
Výsledek hospodaření za běžnou činnost (v tis. Kč)	2 937	3 010	6 611	10 998	15 219

Zdroj: výkaz zisku a ztráty 2005 a 2006, vlastní zpracování

Obchodní marže (zisková marže) je definována jako rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a náklady, za něž bylo zboží nakoupeno. Tato obchodní marže je určena na pokrytí všech ostatních nákladů (například náklady na marketing, odbytovou režii). Komerční banka, a. s., zkoumá podíl obchodní marže na tržbách za prodané zboží a, především, je-li společnost schopna ze své marže zajistit svou obchodní činnost a také splácet své závazky vůči bance. Průběžný ukazatel vykazuje vysokou a stabilní hodnotu, proto může banka předpokládat splacení poskytnutého úvěru.

Vývoj tržeb (tržby za prodej zboží a tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, jiné tržby společnost nevykazuje) je možné hodnotit velmi pozitivně. Meziročně tržby vzrostly o 345 %. Skokový nárůst tržeb v období 6/2006 lze přičíst získání nové nemovitosti sloužící k obchodní činnosti. Vzhledem k tomu mohla společnost rozšířit svou provozní činnost, zvýšit kapacitu skladových prostor a tím i nabídku a prodej svého zboží. Výrazný vliv na tržby má i získání významných odbytišť ve Spojených státech amerických a v poslední době i v Japonsku.

Společnost Czech Bijoux, s. r. o., hospodaří se ziskem. Hospodářský výsledek je výrazně ovlivněn vysokým nárůstem tržeb. Významnou část ziskového hospodaření společnosti také představují přijaté dotace, které tato společnost získává především od úřadu práce za provoz chráněné dílny.

4.3.4 Rozbor výkazu cash flow

V následující tabulce jsou uvedeny výsledky na základě analýzy průběžných výkazů cash flow (viz příloha č. 3).

Tabulka č. 17: Rozbor výsledků cash flow (údaje v tis. Kč)

Cash flow	12/05	3/06	6/06	9/06	12/06
z provozní činnosti	- 224	- 1 925	- 2 173	9	- 844
z investiční činnosti	- 447	- 539	- 6 257	- 6 589	- 6 928
z finanční činnosti	1 432	4 369	9 115	7 918	10 412
Konečný stav peněžních prostředků	761	1 905	685	1 338	2 640

Zdroj: cash flow 2005 a 2006, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že společnost vykazuje trvale kladnou výši konečného stavu finančních prostředků.

Provozní cash flow je trvale posilován téměř výhradně tvorbou zisku. Společnost nevlastní téměř žádný dlouhodobý hmotný majetek a proto odpisy tvoří pouze minimální část provozního cash flow.

Investiční cash flow je tvořen téměř výhradně výdaji na nákup dlouhodobého hmotného majetku, potřebného k obchodní činnosti společnosti.

Nejvýraznějšími položkami finančního cash flow byly přijaté úvěry – dlouhodobý ve formě hypotečního úvěru k nemovitosti a krátkodobý ve formě kontokorentního úvěru.

Společnosti se daří řídit cash flow takovým způsobem, aby byla schopna zajistit si likviditu a splácet své závazky. Vlastní finanční silou je společnost schopna financovat v určité míře i investice, nicméně společnosti chybí odpisy, které by vytvářely prostor pro toto financování.

4.3.5 Struktura pohledávek a závazků společnosti

Posledním důležitým ukazatelem pro Komerční banku, a. s., je struktura pohledávek i závazků společnosti a to především těch po lhůtě splatnosti. Je ovšem možné konstatovat, že všechny pohledávky i závazky společnosti Czech Bijoux, s. r. o., jsou vykazovány ve lhůtě splatnosti.

V tabulce číslo 18 jsou uvedeny finanční závazky vůči bankovním subjektům, leasingy a jiné podrozvahové závazky (u fyzické osoby podnikatele musí být popsány dluhy i fyzické osoby občana).

Tabulka č. 18: Finanční závazky

Banka/věřitel	Druh závazku	Splatnost úvěru	Částka (limit)	Čerpání
KB, a. s.	Hypoteční úvěr	20. 4. 2011	5 500 tis. Kč	4 740 tis. Kč
KB, a. s.	Kontokorentní úvěr	25. 10. 2007	4 000 tis. Kč	0
MB leasing	Leasing	11/2010	1 858 tis. Kč	1 821 tis. Kč
Citroen leasing	Leasing	05/2009	287 tis. Kč	232 tis. Kč

Zdroj: interní materiály KB, a. s.

Na základě informací od leasingových společností a zkušeností banky s klientem nejsou Komerční bance, a. s., známy žádné nesrovnalosti ve splácení úvěrové angažovanosti. Jednání společnosti Czech Bijoux, s. r. o., bylo vždy korektní, podklady (finanční a nefinanční informace) pro monitorování společnosti byly předkládány včas a ve velmi dobré kvalitě.

4.4 Hodnocení společnosti Czech Bijoux, s. r. o., na základě provedené úvěrové analýzy

Informace o společnosti, které byly získány na základě provedené úvěrové analýzy, nyní budou vyhodnoceny dle ratingu Komerční banky, a. s. Podle rizikových ukazatelů a jejich hodnot stanovených Komerční bankou je ohodnocena finanční situace společnosti a její úvěrovatelnost. Minimální (úrokové krytí, běžná likvidita, závazky k okresní správě sociálního zabezpečení) či maximální hodnoty (celková zadluženost, doba obratu krátkodobých pohledávek) rizikových ukazatelů jsou stanoveny bankou individuálně dle žadatele o úvěr. Hodnocení finanční situace klienta vychází z konečných výkazů za roky 2005 a 2006 a průběžných výkazů za rok 2006.

Tabulka č.19: Hodnoty rizikových ukazatelů k 31. 12. 2006

Rizikové ukazatele	Hodnota stanovená bankou	Skutečná hodnota
Celková zadluženost	< 55 %	43,40 %
Úrokové krytí	> 5,0	92,18
Běžná likvidita	> 1,5	2,57
Závazky k OSSZ	> 0 Kč	725 tis. Kč
DO krátkod. pohledávek	< 90 dní	90 dní

Zdroj: interní materiály KB, a. s., vlastní zpracování

Společnost Czech Bijoux, s. r. o., plní stanovené podmínky a hodnoty rizikových ukazatelů jsou dodržovány. Pozitivně je bankou vnímána vysoká úroveň zisku i tržeb, vyšší úroveň likvidity, ukazatel úrokového krytí a vedení platebního styku přes Komerční banku. Naopak zvýšené riziko představují pro banku především ukazatele aktivity a celkové zadluženosti, dále také konkurenční prostředí firmy. Toto riziko se promítne do přiděleného stupně ratingu: 5-.

Následuje dosazení do tabulky klasifikačního hodnocení (viz kapitola 3.2.3., tabulka č. 10) a stanovení klasifikačního stupně společnosti.

Tabulka č. 20: Hodnocení klasifikačních kritérií

Finanční situace	5 -
Předkládání informací	< 180 dnů
Splátková disciplína	< 31 dnů
Restrukturalizace	NE
Konkurz, atd.	NE
Výsledná klasifikace	1

Zdroj: interní materiály KB, a. s., vlastní zpracování

Společnost Czech Bijoux, s. r. o., byla zařazena do prvního klasifikačního stupně. Společnost je Komerční bankou, a. s., vyhodnocena jako velice bonitní klient s příznivými hospodářskými výsledky.

Na základě tohoto hodnocení Komerční banka, a. s., umožní společnosti navýšení kontokorentního úvěru o požadovaný jeden milión Kč. Bankovní poradce sestaví Návrh na poskytnutí úvěru (příloha 4). Podepíše-li tento návrh ředitel úvěrového oddělení a souhlasí-li společnost se všemi podmínkami, přistoupí se k sepsání Smlouvy o úvěru (příloha 5).

V průběhu čerpání kontokorentního úvěru však musí společnost plnit následující podmínky vztahující se k sledování finanční a obchodní situace bankou (monitorování):

- standardní podmínky kontokorentního úvěru:
 - čtvrtletní předkládání výkazů;
 - předkládání předběžných účetních výkazů;
 - předkládání konečných účetních výkazů vč. daňového přiznání nejpozději do 10. 7 následujícího roku;
 - vedení platebního styku přes účty u KB, a.s.;
 - ukazatel celkové zadluženosti nepřekročí v ročních hodnotách 55 % po celou dobu trvání obchodu.

- Specifické podmínky:
 - čerpání úvěru je vázáno na uzavření smlouvy o poskytnutí zajištění s ujednáním o vydání krycí blankosměnky s avalem fyzických osob Ing. Antonína Pavelky a Kateřiny Večerníkové – každý do plné výše pohledávky banky;
 - klient se zavazuje, že bude neprodleně informovat banku o všech skutečnostech, které by mohly ohrozit návratnost poskytnutých úvěrů, o případném podání návrhu na prohlášení konkurzu, závažné hrozbě tohoto podání, a to kdykoliv v průběhu smluvního vztahu s bankou.

Nejsou-li plněny smluvní podmínky, Komerční banka, a. s., má právo ukončit úvěrový vztah odstoupením od smlouvy.

Závěr

V závěru diplomové práce shnuji základní cíle a poznatky, které z této práce vyplývají.

Oblast úvěrování segmentu malých a středních podniků byla ovlivněna především obdobím transformace české ekonomiky po roce 1989. Po špatných zkušenostech z této doby banky odsunuly tento segment na okraj svého zájmu. Až nyní, v souvislosti s vyčerpáním prostoru pro nabídku nových produktů pro sektor domácností, se banky zaměřily na poslední segment, kde ještě mohou získat větší množství klientů. Malé a střední podniky jsou segmentem, který má stále velké rezervy ve financování a má vysoký růstový potenciál.

To se odrazilo i ve zvýšené nabídce nových úvěrových produktů pro malé a střední podniky. Tyto nové produkty jsou charakteristické zjednodušeným a zkráceným procesem schvalování.

Bankovní úvěry budou i nadále hrát důležitou roli v oblasti financování malých a středních podniků.

Hlavním cílem této práce bylo provést úvěrovou analýzu společnosti Czech Bijoux, s. r. o. za účelem posouzení bonity a úvěrovatelnosti této společnosti. Pro dosažení tohoto cíle jsem zvolila formu analýzy používanou v Komerční bance, a. s.

Do nefinanční analýzy jsem zahrнула šest oblastí (podnikatelská činnost, management společnosti, odběratelé, dodavatelé, konkurence a dosavadní zkušenosti se společností). Popsání těchto oblastí a jejich následné hodnocení vytváří prostor pro pochopení skutečností, které společnost utvářejí a ovlivňují. Negativně je bankou vnímána velmi silná konkurence společnosti, představovaná především levnějším zbožím z asijských států a velkými výrobci a velkoobchody. Rizikovou skutečností může být také předmět činnosti (velkoobchod s bižuterií), který je v úzkém spojení s módními trendy. Naopak velmi pozitivně je vnímán aktivní podíl obou společníků na řízení společnosti a

jejich zkušenosti a schopnosti. Také zkušenosti banky se společnostmi jsou velmi dobré, společnost vždy splácela své závazky vůči bance v termínu, podklady (finanční i nefinanční informace) předkládala včas a ve velmi dobré kvalitě.

Prostřednictvím finanční analýzy jsem se zaměřila na ukazatele, které Komerční banka při provádění analýzy posuzuje a na něž se nejvíce zaměřuje.

Společnost Czech Bijoux, s. r. o., si udržuje dobré hodnoty ukazatelů běžné i pohotové likvidity a to v takové výši, aby zabezpečovaly pokrytí jejích závazků. Základem této skutečnosti je silný vlastní kapitál (ve formě finančních prostředků), který je z velké části tvořen kumulovanými zisky a také dotacemi od úřadu práce, které společnost získává za provoz chráněné dílny. Tento fakt podporuje i hodnota čistého pracovního kapitálu, u níž dochází k výraznému růstu.

Pozitivně lze hodnotit i vývoj u ukazatelů zadluženosti, dochází k neustálému snižování celkové zadluženosti. Také ukazatel úrokového krytí vykazuje velmi příznivé hodnoty. Tento ukazatel zabezpečuje bezproblémové hrazení nákladů z čerpaných úvěrů a současně vytváří dostatečný prostor pro požadované navýšení limitu kontokorentního úvěru.

Naopak zvýšené riziko představují pro banku ukazatele aktivity, především dlouhá doba splatnosti odběratelských faktur a také velké vázání finančních prostředků v zásobách.

Celkově je možné hodnotit situaci společnosti Czech Bijoux, s. r. o. jako dobrou, dle mého názoru existuje pouze minimální riziko neplnění závazků vůči bance, a proto lze požadovaný úvěr poskytnout.

Seznam literatury:

- [1] DVOŘÁK P.: *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*, Praha: Linde, 2005, ISBN 80-7201-515-X;
- [2] POLIDAR V.: *Management bank a bankovních obchodů*, Praha: Ekopress, 1999, ISBN 80-86119-11-4;
- [3] ŠENKÝŘOVÁ B. a kol.: *Bankovníctví II.*, Praha: Grada Publishing, 1998, ISBN 80-7169-663-3;
- [4] VEBER J., SRPOVÁ J. a kol.: *Podnikání malé a střední firmy*, Praha: Grada Publishing, 2005, ISBN 80-247-1069-2;
- [5] VALACH J. a kol.: *Finanční řízení podniku*, Praha: Ekopress, 1999, ISBN 80-86119-21-1
- [6] KOVANICOVÁ D. a kol.: *Finanční účetnictví v kontextu světového vývoje*, Praha: Polygon, 1999, ISBN 80-85967-98-7;
- [7] SŮVOVÁ H. a kol.: *Finanční analýza v řízení podniku v bance a na počítači*, Praha: Bankovní institut, 1999, ISBN 80-7070-369-X;
- [8] RYDVALOVÁ P.: *Malé a střední podnikání*, Liberec: TUL, 2002, ISBN 80-7083-561-3.

Internetové zdroje:

- [9] *Ministerstvo průmyslu a obchodu* <<http://www.mpo.cz>>;
- [10] *Evropská komise* <<http://ec.europa.eu>>;
- [11] *Komerční banka, a. s.* <<http://www.kb.cz>>;
- [12] *Česká spořitelna, a. s.* <<http://csas.cz>>;
- [13] *Československá obchodní banka, a. s.* <<http://csob.cz>>;
- [14] *eBanka, a. s.* <<http://eBanka.cz>>;
- [15] *Raiffeisenbank, a. s.* <<http://www.rb.cz>>;
- [16] <<http://www.vokac.cz>>;
- [17] <<http://www.edotace.cz>>;
- [18] <<http://www.businessinfo.cz>>;
- [19] <<http://bankovnictvi.ihned.cz>>.

[20] *Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest*
<<http://www.czechinvest.org>>;

[21] <<http://www.mesec.cz>>.

Základní právní normy:

[22] zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů;

[23] zákon č. 47/2002 Sb, o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Tabulka č. 9: Stupnice ratingu stanovená agenturami S&P / Moody's / Fitch;
- Příloha č. 2: Žádost o poskytnutí kontokorentního úvěru, 4 strany;
- Příloha č. 3: Finanční výkazy (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, cash flow) 2005 a 2006, 10 stran;
- Příloha č. 4: Návrh na poskytnutí úvěrového obchodu, 7 stran;
- Příloha č. 5: Smlouva o kontokorentním úvěru, 11 stran.

Příloha č. 1:

Tabulka č. 9: Stupnice ratingu stanovená agenturami S&P / Moody's / Fitch

Kvalifikační stupeň	Moody's rating	S & P rating	Fitch Rating	Pravděpodobnost defaultu v horizontu 1 roku
1	Aaa	AAA	AAA	0,0090 %
2+	Aa1	AA+	AA+	0,0140 %
2	Aa2	AA	AA	0,0195 %
2-	Aa3	AA-	AA-	0,0259 %
3+	A1	A+	A+	0,0317 %
3	A2	A	A	0,0363 %
3-	A3	A-	A-	0,0614 %
4+	Baa1	BBB+	BBB+	0,1300 %
4	Baa2	BBB	BBB	0,2568 %
4-	Baa3	BBB-	BBB-	0,5015 %
5+	Ba1	BB+	BB+	1,1000 %
5	Ba2	BB	BB	2,1248 %
6+	B1	B+	B+	4,6123 %
6	B2	B	B	7,7608 %
6-	B3	B-	B-	11,4202 %
7+	Caa1	CCC+	CCC+	14,3278 %
7	Caa2	CCC	CCC	20,4405 %
7-	Caa3	CCC-	CCC-	27,2469 %

Zdroj: interní materiály Komerční banky, a. s.

